

Kursus i enkeltsagsbehandling

Tilladelser - kursusgang 1

BILAG

KFE 1999.127

Afgørelse af 9. december 1998

Naturbeskyttelse – friluftsreklamer – det åbne land
– bymæssig bebyggelse

Naturklagenævnet har på baggrund af Københavns Amts afgørelse om 13 reklamebærende busskure taget stilling til forordningen af naturbeskyttelseslovens § 21, der forbyder anbringelse af plakater, afbildninger, fritstående skilte, lysreklamer og andre indretninger i reklame- og propagaandøjemed i det åbne land. Amtet og de 6 omfattede kommuner var af den opfattelse, at busskurene var placeret i byområde og derfor ikke omfattet af forbudet. Skov- og Naturskyrken og Danmarks Naturfredningsforening fandt derimod, at der var tale om placeringer i det åbne land. Naturklagenævnet udtalte, at den konkrete vurdering skal foretages uafhængig af områdets zonestatus og uafhængig af om reklameskiltet konkret er skæmmende. Endvidere udtaltes, at bestemmelsen forudsætter, at landet som helhed kun opdeles i enten åbent land eller by/bymæssig bebyggelse. Nævnets flertal på 7 medlemmer mod ét fastsatte som retningslinje, at der skal tages udgangspunkt i, om området opfattes som by eller åbent land af de mennesker, der bor i eller passerer gennem området. Hvor en vej danier grænse mellem byområde og åbent land, skal der lægges vægt på, om reklameskiltet af forbi passerende ses på baggrund af åbent land eller på baggrund af bymæssig bebyggelse. I tvivlstilfælde bør området karakteriseres som åbent land. Konkret fandt flertallet, at 11 af de forelagte skure på denne baggrund var placeret i det åbne land.

U/1974.923

V. L. D. 12. juni 1974 i sag VII 2505/1973
(Juul-Olsen, Kiil, Pape).

Byudviklingsudvalget for den vestlige del af Ribe amt, Ribe (lrs. Tulinius, Esbjerg)

mod

fabrikant Alfred Thomsen, Askov
(lrs. P. Johannesen, København).

**Bygningsforhold I – Byplaner, byregulering og byg-
og landzoner – Forbud – Forvaltning, offentlig.**

Efter at et A tilhørende ældre sommerhus – et længehus beliggende på en klitop ved Henne strand – var nedbrændt, gav boligministeriet, hvortil A havde påklaget byudviklingsudvalget U's krav om, at et nyt sommerhus skulle opføres uden for klittoppen, tilladelse til »genopførelse af ejendommen på brandtømt«. På grundlag heraf og af et af A's arkitekt udarbejdet skitseprojekt samt en situationsplan, udvisende et vinkelhus væsentligt større end det nedbrændte hus og placeret på klittoppen kun delvist på det sted, hvor dette havde ligget, meddelte amtsrådet i februar 1971 A byggetilladelse. Efter detaljeprojektering, hvorunder der – uden at disse søgtes godkendt – blev foretaget flere ændringer, bl. a. således at ingen del af huset, hvis areal blev nedskåret, kom til at ligge inden for det areal på klittoppen, hvor det nedbrændte hus havde ligget, påbegyndtes opførelsen af huset i april 1972. På begynd af U blev der i juni 1973 nedlagt forbud mod byggeriets fortsættelse under henvisning dels til, at byggetilladelsen ikke var udnyttet inden udløbet af 1-års fristen i landsbyggelovens § 13, stk. 1, og fornyet byggetilladelse og dispensation fra U ikke var meddelt, dels til, at husets placering på grundten syntes en anden end forudsat i boligministeriets tilladelse. – Det fandtes at følge af almindelige forvaltningsretlige grundsætninger, at A efter modtagelsen af byggetilladelsen – uanset om amtsrådet ved dennes meddelelse måtte have opfattet boligministeriets tilladelse som videregående end tilsigtet fra ministeriets side – lovligt kunne have opført et sommerhus som vist på de til byggetilladelsen hørende tegninger. Da det efter de i sagen oplyste omstændigheder dels fandtes betænkeligt at anse de foretagne, ikke godkendte ændringer i projektet som tilstrækkeligt grundlag for at statuere, at det under opførelse værende hus var ulovligt, dels uanset ordlyden af landsbyggelovens § 13 kunne lægges til grund, at der forelå gyldig byggetilladelse, ophevedes forbudet.[1]

Eng i forbindelse med grustransport med dumpede vil indnebære en ændring af engens tilstand og medføre en væsentlig forringelse af områdets naturmæssige værdi. Der kræves derfor dispensation til det ansøgte, uanset at der tidligere har været et vejspor over engen. Der findes ikke at foreligge sådanne særlige omstændigheder, der kan begrunde en dispensation.

Mindretallet har stemt for, at det ansøgte ikke kræver dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3. Naturklagenævnet stadfæster på denne baggrund Vestsjællands Amts afgørelse af 22. marts 1995.

KFE 1996.130

Afgørelse af 23. november 1995

Foreløbigt forbud (planlovens § 14) – forhåndsbesked – ugyldighed

En kommune bekræftede overfor en ejer, at der kunne forventes tilladelse til opførelse af en helårsbolig på en ejendom i byzone. 9 måneder senere meddelte kommunen – på baggrund af et indsendt byggeprojekt – dispensation fra en tinglyst vejbyggelinie samt at det endelige projekt forventedes rettet således, at bebyggelsesprocenten ikke oversteg 25. En måned herefter meddelte kommunen ejeren, at der nu var truffet beslutning om indstilling om nedlæggelse af forbud efter planlovens § 14 med henblik på udarbejdelse af en lokalplan, der helt skulle friholde ejendommen for bebyggelse. Forbudet blev formelt nedlagt 6 uger senere. Ved formandsafgørelse antaget, at der forelå et sådant bindende forhåndstilsagn om byggetilladelse, at dette afskar kommunen fra at nedlægge forbud efter § 14, og forbudet herefter ophævet som ugyldigt.

Middelfart Kommune har den 20. juni 1995 i medfør af planlovens § 14 meddelt forbud mod bebyggelse på matr. nr. 4p ... ejer af ejendommen, har påkaldt afgørelsen til Naturklagenævnet.

I juni 1994 anmodede ... (ejeren) Middelfart Kommune om at bekræfte, at der måtte bygges et beboelseshus på ejendommen.

Ved skrivelse af 12. juli 1994 bekræftede Middelfart kommune overfor ...

– at ejendommen er beliggende i byzone,

– at ejendommen er beliggende i kommuneplanens rammeområde B 45 og dermed beliggende i et område udlagt til boligformål, og

– at der derfor indenfor visse nærmere angivne rammer kan forventes tilladelse til opførelse af en helårsbolig såfremt ansøgning indsendes.

Den 10. april 1995 meddelte Middelfart Kommune på baggrund af et indsendt byggeprojekt dispensation fra tinglyst vejbyggelinie således, at der kunne opføres et nyt enfamiliehus 7,5 meter fra vejmidte. Det er endvidere anført, at det endelige projekt forventes rettet ind, således at bebyggelsesprocenten ikke overstiger 25, samt at yderligere byggesagsbehandling afventer indsendelse af relevant tegningsmateriale.

Umiddelbart efter rettede en række beboere i området samt Strandvej kvarterets Grundejerforening henvendelse til kommunen vedrørende det påtænkte byggeri og gjorde indsigelse mod byggeriet.

Ved skrivelse af 11. maj 1995 meddelte kommunen herefter ... (ejeren) at byrådets udvalg for teknik og miljø til økonomiudvalget havde indstillet, at der udarbejdes lokalplan for området samt at der nedlægges forbud mod bebyggelse efter planlovens § 14.

Den 20. juni 1995 meddelte Middelfart Kommune, at der var nedlagt forbud efter planlovens § 14.

Det er i klagen navnlig anført, at Middelfart Kommune ikke er berettiget til at nedlægge forbud mod bebyggelse på ejendommen efter planlovens § 14, da kommunen tidligere principielt har meddelt tilladelse til byggeri på ejendommen. Det er endvidere anført, at det nedlagte forbud er et udtryk for usaglig forskelsbehandling, idet der i de senere år er meddelt tilladelse til nybyggeri langs stranden, særligt nævnes Gl. Strandvej ..., samt et kontorhus i Strandkanten, opført af ...

Middelfart Kommune har hertil bemærket, at forslag til lokalplan er under udarbejdelse. Det anføres, at det omhandlede område ønskes friholdt for bebyggelse af hensyn til de landskabsmæssige forhold, og at området skal ses i sammenhæng med det foranliggende offentlige grønne areal. Angående bebyggelsen ved Strandvejen ... samt kontorhuset ... er det af kommunen anført, at disse bebyggelser er beliggende i andre geografiske områder.

Naturklagenævnets formand har på nævnets vegne, jf. planlovens § 58, stk. 2, truffet følgende afgørelse:

Efter planlovens § 58, stk. 1, nr. 3, kan kun retlige spørgsmål i kommunalbestyrelsers afgørelser efter loven påklages til Naturklagenævnet, mens skønsmæssige spørgsmål ikke kan behandles.

De retlige spørgsmål i denne sag er, om Middelfart Kommune har haft hjemmel til at nedlægge forbud i medfør af planlovens § 14 mod bebyggelse på den omhandlede ejendom, samt om det meddelte forbud er et udtryk for usaglig forskelsbehandling.

Ifølge planlovens § 14 kan kommunalbestyrelsen nedlægge forbud mod, at der retligt eller faktisk etableres forhold, som kan hindres ved en lokalplan. Forbuddet kan højst nedlægges for et år.

Der kan ikke nedlægges forbud mod et påtænkt byggeri, hvortil kommunen har meddelt byggetilladelse.

Der er ikke meddelt ejeren byggetilladelse i dette tilfælde. Det fremgår imidlertid af sagsforløbet, navnlig kommunens breve af 12. juli 1994 og 10. april 1995, at kommunen på baggrund af et konkret byggeprojekt har givet ejeren tilsagn om, at ejendommen vil kunne bebygges med et enfamiliehus som ansøgt, men med et lidt reduceret bruttoetageareal.

Tilsagnet har i forhold til ejeren karakter af en forholdsaccept som kommunen ikke ville kunne fragå ved at undlade at give byggetilladelse.

Efter Naturklagenævnets opfattelse må en sådan bindende forhåndsbekendtgørelse med en byggetilladelse, der begrænser retten til at nedlægge forbud efter planlovens § 14.

Middelfart Kommune har herefter ikke haft hjemmel til at nedlægge forbud som sket.

Det af Middelfart Kommune nedlagte forbud af 20. juni 1995 ophæves.

Afgørelse af 24. november 1995

Lokalplan – offentliggørelsesfrist – bortfald

Overskridelsen med 1 dag af fristen for offentliggørelse af en endeligt vedtaget lokalplan måtte efter udformningen af bestemmelsen i planlovens § 32, stk. 2 »En lokalplan bortfalder, hvis den ikke er offentlig bekendtgjort ... inden 8 uger efter den endelige vedtagelse.« samt denne bestemmelses forhistorie medføre bortfald af lokalplanen. Retlig lovgivning af allerede udført byggeri i området samt områdets overførsel til byzone fordrede herefter

Fristen på 8 uger blev indsat ved planloven (lov nr. 388/1991). Den tilsvarende bestemmelse i kommunalplanloven (lov nr. 287/1975) § 30, stk. 1 foreskrev, at offentliggørelse skulle ske *umiddelbart* efter den endelige vedtagelse af lokalplanen.

gennemførelse af en manglende forudgående af det tilhørende kommunefølge.

Ebeltoft Byråd har til kommuneplantillæg, kommunale hvejsvirkomheder og zondareal, der er beliggende i zonen. En række områder tilvejebringelse for Naturklagenævnet, der er matr. nr. ... Området omfatter af lokalplan planlægtes tilvejebringelse (landzone), og var i den vis udlagt til centerfor af området var udlagt til råde. Området grænser erhvervsbyggeri, mod udlagt til boligformål brugsareal.

Planforslagene blev cember 1994. Planrådet den 7. marts 1995, nonce i Ebeltoft Folk den 3. maj 1995.

Ved lokalplanen er til byzone. Lokalplan »erhverv med lettere egne og besøgende i ning til detailhandlen og showrum«. Lokalhed for »opførelse af som bofællesskab med

Byrådet har under fastlagte meddelt en ladelser til opførelse i duktionshal på 1122 m² på 1154 m² samt en 1122 m². Dette bygge rådret har endvidere i relse af et parcelhus, stående.

Klagerne har påt som lokalplan må de har til støtte herfor a

2. Jf. planlovens § 22, s
3. Afgørelsen blev truffet

Ved bestemmelsens overgang fra sommerhusloven til planloven, indsattes som noget nyt en udtrykkelig bestemmelse om, at dispensationer bortfalder ved ejerskifte. Også dette taler for, at dispensationer alene kan meddeles ejere.

På denne baggrund findes Trundholm Kommune med rette, at have afvist at behandle pågældende dispensationsansøgning.

Trundholm Kommunes afgørelse af 16. oktober 1997 må herefter stå ved magt.

KFE 1998.145

Afgørelse af 14. oktober 1997

Landzone – lovliggørelse – lang tids forløb – beboelsesvogne

Et amts afslag på landzonetilladelse til bibeholdelse af to beboelsesvogne m.v., der i omkring 20 år uden tilladelse men upåbødt havde været opstillet på en ejendom i et landskabsområde opkøbt ved enstemmig nævnsafgørelse under henvisning til, at vognene efter det forløbne tidsrum måtte betragtes som lovligt opstillede og ikke kunne kræves lovliggjort efter landzonebestemmelserne.¹

Vestsjællands Amt har den 2. september 1996 meddelt afslag efter planlovens § 35, stk. 1 (landzone) til at bibeholde 2 beboelsesvogne og et skur på ejendommen matr. nr. 15h, Næsby Ved Stranden, Kirke Stillinge beliggende Bildsøvej 192, i Slagelse kommune. Afgørelsen er påklaget til Naturklagenævnet af ejendommens ejere, S.

Amtet har samtidig varslet ejeren påbud om lovliggørelse af forholdene på ejendommen.

Ejendommen ligger i landzone i et område, der i Regionplanen for Vestsjællands Amt er betegnet som **landskabsområde**.

Vestsjællands amt meddelte den 6. marts 1996 ejeren af ejendommen, at man er blevet opmærksom på, at

1. Afgørelsen er i overensstemmelse med en lang række afgørelser, hvor Naturklagenævnet har tilkendegivet, at en oprindelig ulovlig tilstand efter længere tids forløb må anses som lovlig, uanset om myndigheden var bekendt med forholdet eller ej, smh. også KFE 1995.153 med note 1. Ved afgørelser lægges der udover tidsrummet typisk vægt på ejernes gode tro samt en afvejning af hans forvæning om at kunne opretholde tilstanden over for den samfundsmæssige interesse i at håndheve lovgivningen. Smh. Kommenteret Planlov v. Anne Birte Boeck s. 319.

der på ejendommen er opstillet en fuldt beboet beboelsesvogn uden den fornødne zonetilladelse, og anmode- de samtidig ejeren om at lovliggøre forholdene, enten ved at fjerne beboelsesvognen eller indsende en ansøgning om bibeholdelse af beboelsesvognen.

På denne baggrund ansøgte Arkitekt Finn W. Eifing på vegne af ejeren om lovliggørelse. I ansøgningen blev navnlig anført, at ejeren er uforstående overfor amts krav om lovliggørelse under hensyn til, at beboelsesvognen har været fast installeret på det pågældende sted siden 1969-70 (26-27 år) og i hele denne periode har været anvendt som helårsbeboelse, hvilket Slagelse Kommune har været bekendt med i hele årrækken, idet både den tidligere beboer og de nuværende beboere har været tilmeldt folkeregistret i Slagelse Kommune. Endvidere er ejendommen forsynet med el- vand- og kloakinstallation.

Slagelse kommune har ikke kunnet anbefalet det ansøgte. Kommunen oplyser, at der aldrig er givet tilladelse til kloak- og byggearbejde i forbindelse med beboelsen, og at man ikke tidligere har haft kendskab til denne.

Vestsjællands Amt har i sin behandling af sagen lagt vægt på, at beboelsens bygningsmæssige tilstand er så ringe, at den ikke er egnet til helårsbeboelse, og at planeringen tæt op ad naboskellet er uacceptabel. Endvidere er anført, at beboelsen først er etableret efter den 9. maj 1972, idet den ikke fremtræder på amts luftfoto af denne dato, men først på luftfoto af 20. maj 1979.

Klagen

Klagerne har navnlig anført, at beboelsesvognen har været etableret på ejendommen i over 20 år, og at de i god tro har indgået en ny lejeaftale efter den tidligere lejers død. Endvidere er anført, at amts luftfoto af 9. maj 1972 er af en så dårlig kvalitet, at det ikke skønnes egnet som bevismateriale.

Klagerne har oplyst, at de den 1. januar 1984 overtog ejendommene matr. nr. 15 h og 12 e Næsby Strand, Kirke Stillinge beliggende Bildsøvej 192 og 194 efter S's far B.

På daværende tidspunkt var beboelsesvognen beboet af W, som på eget initiativ – men med tilladelse fra ejeren B – havde stillet beboelsesvogn op på matr. nr. 15h.

B mener, at W selv havde søgt om tilladelse dertil, men kan i dag ikke erindre om udfaldet deraf. Alt dette foregik i starten af 1970'erne – ca. 1970-71. W døde i oktober 1994, og oplysningerne kan derfor ikke bekræftes.

Endvidere er anført, Elskabet NVE har bekræftet, at der er installeret elmåler i beboelsesvognen for over 10 år siden. Elektriker Erik Haar har den 24. februar 1997 telefonisk oplyst, at han installerede måleren i slutningen af 1977.

Korsør Vandværk har ifølge vandværkets oplysning indlagt vand i vognen i ca. 1990. Beboelsesvognen er desuden forsynet med tørkloset samt sivedræn for afløb fra køkkenvask. Vognen er således forsynet med de lovlige installationer.

Endvidere undrer klagerne sig over, hvorledes Slagelse kommune har kunnet yde hjemmehjælp, madudbringning m.v. til W på adressen Bildsøvej 192 og samtidig være uvidende om, at han boede der, og at beboelsen eksisterede.

Udtalelse til klagen

Amtet har i en udtalelse til klagen anført, at »skurvognskomplekset optræder på amts luftfoto af 20. maj 1979 og 24. april 1993, men ikke på luftfoto af 9. maj 1972, hvorfor beboelsesvognene må være opstillet efter denne dato.

Endvidere er anført, at afslaget på landzonetilladelse navnlig er begrundet i planlægningsmæssige hensyn og tilsigter at forhindre skabelsen af en uønsket præcedens, hvorved der opstilles interimistiske boliger rundt om i landskabet. Ejeren må endvidere som bygherre til det nye stuehus på Bildsøvej 194 være vidende om, at en permanent opstilling af sammenbyggede beboelsesvogne med el-vand- og kloakinstallationer på adressen Bildsøvej 192 ville have krævet disse tilladelser. Genudlejningen af beboelsen synes derfor ikke at være sket i god tro.

Naturklagenævnets afgørelse

I sagens behandling har deltaget 9 af Naturklagenævnets 10 medlemmer.

Naturklagenævnet skal enstemmigt udtale:

I medfør af planlovens § 35, stk. 1 må der ikke uden tilladelse fra landzonemyndigheden foretages udstyrning, opføres ny bebyggelse eller ske ændring i anvendelsen af bestående bygninger og ubebyggede arealer.

Det må lægges til grund, at beboelsesvognene har stået – upåbødt – på ejendommen i meget lang tid, i hvert fald siden den 20. maj 1979 jf. amts foto af samme dato. Endvidere lægges til grund, at ejerne var i god tro ved genudlejningen, idet opstillingen og anvendelsen bestod adskillige år før, de overtog ejendommen. Vognene må herefter betragtes som lovligt bestående og kan derfor ikke på nuværende tidspunkt kræ-

ves lovliggjort i henhold til planlovens landzonebestemmelser.

Vestsjællands amts afslag af 2. september 1996 på ansøgningen om bibeholdelse af beboelsesvogne m.m. på ejendommen ophæves derfor.

Det tilføjes, at der ikke hermed er taget stilling til, hvorvidt bebyggelsen kan kræves nedtaget i henhold til anden lovgivning, eller til spørgsmålet om lovligheden af beboelsens spildevandforhold.

Afgørelse af 17. oktober 1997

Landbrugsejendom – erhvervsmæssigt nødvendigt bygget – betydningsforhold

Naturklagenævnet har med 6 stemmer mod 3 stadfæstet en kommunes afgørelse om, at en halmfade på ca. 1.000 m² på en ejendom på 23 ha og en eksisterende bebyggelse på 2.149 m², ikke kunne anses som erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendom, men krævede landzonetilladelse. Ejendommen blev drevet med halmproduktion til industrimål. Tilføjede arealer på i alt 107 ha kunne ikke indgå i vurderingen af ejendommens behov, da det drejede sig om kortvarige forpagtningsforhold (3- og 5-årige aftaler). Mindretallet fandt, at faden var erhvervsmæssigt nødvendig. Efter besigtigelse med det tilladelse til opførelse af laden på det ønskede sted i landby.

Nordborg Kommune har den 26 juni 1997 meddelt A tilladelse efter planlovens § 35 (landzone) til opførelse af en 1.000 m stor laden til opbevaring af halm på landbrugsejendommen matr. nr. 58 Holm i Nordborg Kommune. Afgørelsen er påklaget til Naturklagenævnet af naboerne P.

Landbrugsejendommen ligger inden for afgrænsningen af landsbyen Holm, hvor Nordborg Kommune er landzonemyndighed. Holm ligger ifølge kommuneplanen i rammeområdet 03-J2 – eksisterende bolig og erhvervsområde. Erhvervet i området er landbrug.

Ejendommen har et jordtilliggende på 23 ha hvoraf de 18 ha er dyrkbart areal. Endvidere er indgået 3- og 5-årige aftaler om forpagtning af arealer på i alt 107 ha. Der er ikke dyrehold på ejendommen, men ansøgeren har indgået godningsaftaler svarende til arealer. Ejendommens bebyggelse udgør i alt 2.149 m² og omfatter beboelse, lade, stald og garage m.v. Hele bebyggelsen ligger i Holm.

ig forud for kommunalbestyrelsens endelige behandling og vedtagelse af lokalplanen.

Med hensyn til planlovens kystnærhedsbestemmelser bemærkes, at det pågældende område ikke som anført i redegørelsen til lokalplanen er beliggende i kystnærhedszonen, der alene omfatter landzone og sommerhusområder. Området er beliggende i kystnærhedszonen. Efter planlovens § 16, stk. 4, skal der for bebyggelse og anlæg i de kystnære dele af byzonerne, der vil påvirke kysten visuelt, i lokalplanredegørelsen oplyses om påvirkningen. Såfremt bebyggelsen eller anlæget afviger væsentligt i højde eller volumen fra den eksisterende bebyggelse i området, skal der gives en begrundelse herfor.

Med vedtagelsen af lokalplan nr. 3.10 forhøjes den hidtil gældende maksimale bygningshøjde på 8 meter i det pågældende erhvervsområde til henholdsvis 10 meter og 12 meter. Ændringen muliggør, at der fremtidigt vil kunne ske en næsten fordobling af omfanget af bebyggelsen i området.

Denne adgang i lokalplanen til at opføre bebyggelse, der i såvel højde som volumen afviger væsentligt fra den eksisterende bebyggelse, må efter Naturklagenævnets opfattelse kræve en nærmere begrundelse samt beskrivelse af den forventede påvirkning af kystlandskabet, jf. bestemmelsen i § 16, stk. 4, uanset det aktuelle projekt ikke har et omfang, der kan antages at ville påvirke kysten visuelt, og uanset der ikke på nuværende tidspunkt foreligger yderligere byggeønsker fra virksomhedens side.

På denne baggrund ophæves den lokalplan nr. 3.10 i § 7 fastsatte bestemmelse om en bygningshøjde på henholdsvis 10 meter i delområdet A og 12 meter i delområdet B. Afgørelsen, der er uden betydning for den aktuelle bygningsudvidelse, betyder, at bygelovens almindelige bestemmelser om bygningshøjde indtil videre finder anvendelse i området.

Endover har Naturklagenævnet ikke fundet grundlag for at antage, at Bjergsted Kommunalbestyrelses vedtagelse af lokalplan nr. 3.10 og tillæg nr. 2 til kommuneplan 1989-2000 ikke har været lovlig.

KFE 1997.94

Afgørelse af 19. november 1996

Landzone – ekstra bolig – menneskelige hensyn – vilkår – håndhævelsessensyn

Naturklagenævnet ændrede enstemmigt amts afslag til en midlertidig tilladelse meddelt til stuehus nr. 2 på landbrugsjendom i forbindelse med generationsskifte. Der lagdes

vægt på de familiemæssige relationer, sælgernes høje alder på 77 og 80 år samt at den eksisterende bolig var uidsvarende. De af amiet påberøbt administrative vanskeligheder ved at håndhæve et vilkår om tidsbegrænset anvendelse kunne ikke begrunde et afslag.

Nordjyllands Amt har den 30. maj 1996 meddelt afslag i henhold til planlovens § 35 (landzone) på opførelse af stuehus nr. 2 på landbrugsejendommen matr. nr. 1c m.fl. Kællingtangårde, Gislum i Aars Kommune. Landbo-centret i Aars har på vegne af ansøgere påklaget afgørelsen til Naturklagenævnet.

... (A) og hans kone ønsker at afhænde deres landbrugsejendom til deres barnebarn. Ægteparret ønsker grundet alder, henholdsvis 80 og 77 år, samt 51 års tilknytning til gården at blive boende i ejendommens nuværende stuehus i deres levetid. Ægteparret har derfor ansøgt om landzonetilladelse til at opføre yderligere et stuehus på ejendommen til barnebarnet.

Ejendommens nuværende stuehus er på 110 m². Den ansøgte bolig til barnebarnet er på 150 m² og ønskes opført op til 40 meter fra ejendommens øvrige bebyggelse.

Amtet har ved afgørelsen lagt vægt på, at etablering af mere end en helårsbeboelse på en landbrugsejendom i det åbne land er i strid med de planmæssige hensyn, planloven tilsligter at værtage. Amtet vil dog være sindet at tillade opførelse af et nyt stuehus på ejendommen under forudsætning af, at det eksisterende stuehus nedlægges som bolig, evt. med en frist på 1½ år, hvor det nye stuehus er under opførelse. Placeringen af et nyt stuehus op til 40 meter fra ejendommens øvrige byggeri vil ikke kunne godkendes. En placering ca. 20 meter fra eksisterende byggeri indenfor bevoksningen omkring bygningerne vil kunne forventes godkendt.

I klagen anføres, at det eksisterende stuehus ikke lever op til tidens krav. Ansøgenes barnebarn, der overtager driften af landbrugsejendommen, skal bebo det nye stuehus og ønsker at udsætte fjernelsen af den gamle beboelse indtil ansøgene flytter derfra. Det tætte sociale bånd mellem overdrager og erhverver må sammen med ansøgenes høje alder tale for en udvidet fleksibilitet ved sagens afgørelse. Det er af afgørende betydning for ansøgene, at de kan bebo ejendommen i deres levetid, hvorfor der reelt søges om dispensation til opretholdelse af den hidtidige beboelse i en periode indtil ansøgene på grund af alder må flytte.

Amtet har i den anledning meddelt, at man ikke kan acceptere, at det nye stuehus opføres på vilkår om, at den gamle bolig nedlægges, når bedsteforældrene ikke kan benytte den længere. Begrundelsen er, at det af er-

farving viser sig meget vanskeligt at håndhæve et sådant vilkår, selv hvis vilkåret er tinglyst på ejendommen.

Ved sagens behandling har deltaget alle Naturklagenævnets 10 medlemmer.

Nævnet skal enstemmigt udtale:

Efter praksis gives der normalt ikke tilladelse til mere end een bolig på en landbrugsejendom.

Praksis forhindrer ikke, at der i særlige tilfælde, hvor tungtvejende grunde taler derfor, gives tilladelse til (midlertidig) opretholdelse af to boliger på en landbrugsejendom.

I dette tilfælde taler hensynet til ansøgenes alder, de familiemæssige bånd og det forhold, at der efter det oplyste er tale om en forældet bolig, som under alle omstændigheder skal udskiftes, med betydelig vægt for at der gives tilladelse til opretholdelse af den gamle bolig, så længe ansøgene bebor den. Naturklagenævnet finder ikke, at alene de administrative vanskeligheder ved håndhævelse af et vilkår om tidsbegrænset anvendelse kan begrunde afslag i et sådant tilfælde.

Naturklagenævnet ændrer derfor Nordjyllands Amts afgørelse af 30. maj 1996, således at der meddeles landzonetilladelse til den ansøgte bolig nr. 2 på vilkår om, at den gamle bolig nedlægges, når ansøgene ikke længere bebor den.

Nordjyllands Amt påser, at vilkåret tinglyses på ejendommen.

Det er endvidere en forudsætning for tilladelsen, at placeringen af den nye bolig kan godkendes af amiet, d.v.s., at den skal ligge inden for det i amts afgørelse af 30. maj 1996 markerede byggefelt.

KFE 2002.83

Afgørelse af 18. juni 2001

Naturbeskyttelse – beskyttet naturtype – overdrevssareal – registrering – historisk kriterium¹ – lov-hjemmel – genoptagelse

Naturklagenævnet omgjorde enstemmigt (9 medlemmer) et amtsråds afgørelse vedrørende 9 ud af 10 lokaliteter, der i medfør af naturbeskyttelseslovens § 3 var registreret som overdrevssarealer. Amtet havde ved afgørelsen taget udgangspunkt i Skov- og Naturstyrelsens registreringsvejledning² og havde i overensstemmelse hermed lagt hovedvægten på vegetationsforholdene. Skov- og Naturstyrelsen fandt ikke anledning til at anfægte amts registrering. Naturklagenævnet gav udtryk for, at lovbestemmelserne til bestemmelsen tilsagde, at beskyttelsen primært omfattede de »historiske overdrev« og ophævede registreringen af 9 af lokaliteterne med henvisning til, at de havde været i sædvanlig omdrift indtil for 30-40 år siden. Det 10. – en kystsikreant – fandtes at opfylde lovens krav til et overdrev.^{3,4}

og udvalgte byggetilladelse den 19. oktober 1993, fratager ikke kommunen retten til at påklage tilladelsen inden 4 uger fra dens offentliggørelse.

Uanset de foreliggende omstændigheder i sagen finder Naturklagenævnet fortsat, at der af de grunde, som er anført i nævnets afgørelse af 19. april 1994, ikke bør meddeles landzonetilladelse til det ansøgte. Naturklagenævnet må derfor efter sagens genoptagelse træffe den samme afgørelse som tidligere og ændrer således amtskommunens påklagede afgørelse til et afslag.

Det bemærkes under domstolene, om Ringvejbygning Amtskommune og/eller Holmsland Kommune som følge af ekspeditionerne i sagen har pådraget sig erstatningsansvar over for ansøgerne.

KFE 1995.18Y

Afgørelse af 19. december 1994

Landzone – ruin – personlig tilknytning – forventningsbeskyttelse

Ved flertalsafgørelse stadfæstedes amtsrådets afslag på landzonetilladelse til opførelse af et enfamiliehus på fundamentet for et ældre og stærkt forfaldent hus. Hverken ansøgerens tilknytning til ejendommen eller hans mulige gode tro som følge af en påstået passivitet fra kommunen kunne føre til en tilladelse (1).

Viborg Amtsråds udvalg for miljø og teknik har den 22. juni 1994 efter planlovens § 35 (landzone) afslået en ansøgning om tilladelse til at restaurere en beboelsesbygning på ejendommen ... i Hørsholm kommune. A har som ejer af ejendommen påklaget afslaget til Naturklagenævnet.

Ejendommen er 5 ha stor og grænser til Selbjerg Vejle. Ejendommen ligger i et EF-fuglebeskyttelsesområde og i et område, der i regionplanen for Viborg amt er udlagt som »sterkt beskyttelsesområde«.

Landbrugspligten på ejendommen blev ophævet i 1959, og ejendommen har ikke siden været noteret i matriklen som landbrugsejendom.

På ejendommen lå der indtil foråret 1994 et beboelseshus, der var opført i 1884. Ifølge klagerens oplysning har huset stået tomt i 10-15 år og har for den tid i ca. 20 år udelukkende fungeret som sommerbolig, efter-

1) Afgørelsen vedrører den i medierne meget omtalte »Krudt-Peter«-sag. Om »ruiner« i relation til landzonebestemmelserne se KFE 1994.215, note 1.

som huset var for fugtigt at bo i om vinteren. Et af klageren afleveret foto, der er fra enten 1986 eller 1991/92, viser, at huset da var forfaldent, bl.a. ved delvis sammenstyrtning af taget. Klageren er født i dette hus og boede der i det første halvår af sit liv. Han har siden boet ca. 300 m derfra.

Klageren købte ejendommen ved skøde af 3. august 1987 for 115.000 kr. kontant, og den 14. april 1988 blev der på ejendommen tinglyst et ejerpanelev på 125.000 kr. Ejendomsverdien blev pr. 1. januar 1988 ansat til 76.000 kr., heraf grundværdi 62.100 kr. Pr. 1. januar 1994 var stuehusværdien ansat til 10.000 kr.

Ifølge klagerens oplysning købte han ejendommen for at sætte huset i stand til beboelse, men på grund af sygdom påbegyndtes byggearbejderne først i sommeren 1993. Fin dette tidspunkt og indtil juni 1994 er huset blevet nedrevet, og der er påbegyndt opførelse af et nyt beboelseshus på fundamentet for det tidligere hus. Ifølge klagerens oplysning var den ene ydermur i juli 1993 genopført i vindueshøjde. I juni 1994 var alle ydermurene genopført og tagspærrene lagt på.

Klageren har oplyst, at han i efteråret 1992 henvendte sig telefonisk til B i Hørsholm Kommunes tekniske forvaltning om restaurering af huset ved udskifning af murværket, og at han fik det svar, at der kunne der ikke være noget forkert i. Klageren har endvidere oplyst, at B i marts eller april 1994 besigtigede byggeriet og efter anmodning fik udleveret en bygningstegning, men at B ikke advarede ham om problemer med hensyn til at opnå tilladelse til byggeriet.

B har i en skriftlig erklæring af 13. september 1994 udtalt, at han ikke på noget tidspunkt har givet udtryk for, at byggeriet kunne udføres uden byggetilladelse, at han ikke har været på ...vej siden efteråret 1993, hvor han ikke så noget byggeri på klagerens ejendom påbegyndt, at han den 9. februar 1994 på sit kontor havde møde med klageren, som fik at vide, at han ikke måtte genopføre huset uden byggetilladelse fra kommunen og landzonetilladelse fra amtet, og at kommunen først i sommeren 1994 gennem presseomtale fik kendskab til, at der foregik ulovligt byggeri på ejendommen.

Blandt sagens akter findes en ansøgning om byggetilladelse til »restaurering af eks. 70 m² hus«. Ansøgningen er dateret 9. februar 1994 og er underskrevet af klageren. Den udtærede bygningstegning, der er vedlagt ansøgningen, viser et nyt hus på 92 m².

Hørsholm Kommunalbestyrelses tekniske udvalg besluttede den 13. april 1994 at sende ansøgningen til Viborg Amt med anbefaling om godkendelse. Udvalget bemærkede samtidig, at den eksisterende bygning var

faldefærdig, og at kommunen betragtede den ansøgte restaurering som opførelse af en ny bygning.

Amtet besigtigede ejendommen den 27. april 1994 og optog fotos, der viser det ældre hus i en tilstand, hvor taget og dele af ydermurene var sammenstyrtet.

Amtsrådets udvalg for miljø og teknik traf herefter den påklagede afgørelse. I afgørelsen anførtes, at den eksisterende bygning var stærkt forfalden og uanvendelig som bolig, og at den derfor ikke repræsenterede nogen værdi af betydning. Ansøgningen var derfor betragtet som en ansøgning om opførelse af et nyt beboelseshus.

Efter den 30. juni 1994 at have konstateret, at byggeriet var i gang, påbød amtet den 6. juli 1994 klageren straks at standse byggearbejdet.

Ved skrivelse af 8. juli i 1994 påklagede klagerens advokat amtsrådets afgørelse af 22. juni 1994 og anmodede samtidig amtet om at genbehandle sagen. Efter at have modtaget supplerende skrivelser af 18. august og 12. oktober 1994 fra advokaten fastholdt amtsrådsudvalget den 19. oktober 1994 den trufne afgørelse og sendte sagens akter til Naturklagenævnet.

Klageren har i sin advokat påklaget amtsrådets afslag ændret til en tilladelse. Det er herved navnlig anført, at Hørsholm Kommune gennem en meget lang periode har været vidende om byggeriet og har givet klageren i øje til at tro, at byggeriet var godkendt, at klageren i god tro har indkøbt materialer siden 1992, at der i 1988 er tinglyst gæld i ejendommen for 125.000 kr., at dette viser en værdi af ejendommen, som fjerner grundlaget for at anse det tidligere beboelseshus for ikke at »repræsentere nogen værdi af betydning«, at klageren over for panthaveren er forpligtet til efter nedrivningen at opføre et nyt hus, og at Den Danske Bank i skrivelse af 29. september 1994 har forlangt retablering af ejendommens bygninger, at en stadfæstelse af afslaget vil påføre klageren et stort tab, at ejendommen ifølge vurderingsattest er en landbrugsejendom, at der findes flere bebyggede landbrugsejendomme i området, at der er givet tilladelse til opførelse af udstigstårne i kortere afstand fra Vejlerne med deraf følgende langt større forstyrrelser i området, end klagerens helårsbolig vil medføre, og at forhold i strid med formålet med planlovens landzonebestemmelser.

Ved en underskriftsindsamling har et stort antal personer skrevet under på, at de finder det urimeligt, at klageren er blevet nægtet retten til at genopbygge sit fodehjem.

I sagens behandling har deltaget 8 af Naturklagenævnets 10 medlemmer.

Naturklagenævnet skal enstemmigt udtale: Efter fast praksis siden landzonebestemmelsernes ikrafttræden i 1970 har genopførelse af en stærkt forfalden bygning i landzone været anset for opførelse af en ny bygning, og en ansøgning om landzonetilladelse dertil har været vurderet uden hensyntagen til eksistensen af den stærkt forfaldne bygning. Efter de foreliggende oplysninger er det utvivlsomt, at den oprindelige bygning var stærkt forfalden, da byggearbejderne blev påbegyndt. Det tiltrædes derfor, at amtet har anset de ansøgte byggearbejder på den omhandlede ejendom for at være opførelse af en ny beboelsesbygning.

En landbrugsejendom er efter landbrugslovens § 2 en ejendom, der er noteret i matriklen som landbrug m.v. Dette er ikke tilfældet for den omhandlede ejendom. De særlige bestemmelser i planlovens § 36 om landbrugsejendomme finder derfor ikke anvendelse.

Et flertal på 6 medlemmer udtaler herefter:

Landzonebestemmelserne tilsigter at fritholde det åbne land for bebyggelse, der ikke er nødvendig for driften af landbrugsejendomme, og hvis opførelse ikke kan begrundes i særlige forhold.

Klagerens personlige tilknytning til den omhandlede ejendom er så beskeden, at der ikke kan lægges vægt derpå. Efter de foreliggende oplysninger kan det heller ikke antages, at Hørsholm Kommune har givet klageren øje til at tro, at byggeriet kunne gennemføres.

Det tiltrædes derfor, at Viborg Amtsråd har afslået at meddele landzonetilladelse til byggeriet.

Mindretallet på 2 medlemmer udtaler:

Klageren har en særlig tilknytning til ejendommen. Det er ikke med tilstrækkelig sikkerhed godgjort, at det oprindelige hus også var stærkt forfaldent, da klageren i 1987 købte ejendommen, og efter klagerens forklaring var det hans sygdom, der udså påbegyndelsen af en restaurering af huset. Endvidere forekommer det tvivlsomt, om Hørsholm Kommune har ydet klageren tilstrækkelig vejledning, og det bør derfor lægges til grund, at klageren har udført byggearbejderne i god tro med hensyn til deres lovlighed. Med disse bemærkninger finder mindretallet, at den nødvendige landzonetilladelse bør meddeles, men kun som glødelende, så længe klageren ejer ejendommen, og i øvrigt på betingelse af, at bygningen udelukkende anvendes som bolig for klageren med husstand.

Efter stemmeafgivningen er Naturklagenævnets afgørelse herefter, at den påklagede afgørelse stadfæstes.

5.

~~tidsmæssigt. Afgørelsen er påklaget til Naturklagenævnet af Københavns Kommune.~~

KFE 1998. 198

Afgørelse af 22. januar 1998

Landzone – regionplanlægning – vindmøller – usaglige hensyn – ugyldighed

En regionplan udlagde områder – vindmøllezone B – til regionale vindmølleparker og bestemte, at udlægget alene skulle muliggøre opfyldelse af vindenergiplanen mellem Energi- og elværker, og at der ikke kunne opføres andre vindmøller i de udpegede områder. Amtet afslog med henvisning hertil en ansøgning fra en privat ejer i vindmøllezone B. Naturklagenævnet ophævede ved enstemmig afgørelse (9 medlemmer) amts afgørelse med henvisning til, at der ikke i planloven var grundlag for at forbeholde områder til bestemte bevilningshavere. Det meddelte afslag var således ikke planlægningsmæssigt begrundet, men givet med en ulovlig begrundelse og for så vidt ugyldigt.

Nordjyllands Amt har den 12. februar 1997 efter planlovens § 35 afslået opstilling af fire eller otte 1,5 MW vindmøller ved Vester Hassing øst for Nordjyllandsværket. Afgørelsen er påklaget til Naturklagenævnet af Advokatfirmaet Boel på vegne af A, der ejer ejendommen matr. nr. 1 c.m.fl. Østeråden, beliggende Elsamvej 125, Vodskov i Hals Kommune.

Afslaget er begrundet med, at ansøgningen er i strid med Nordjyllands Amts Regionplan 1993, retningslinje 1.9.8, der er sålydende:

»Vindmøllezone B, jf. kort 3, udlægges til regionale vindmølleparker.

Regionale vindmølleparker udlægges for at muliggøre opfyldelse af vindenergiplanen mellem Energi- og elværker.

Der kan ikke opføres andre vindmøller eller større tekniske anlæg inden for zone B.«

I bemærkningerne til retningslinje 1.9.8 er anført følgende:

»De regionale vindmølleparker er udpeget blandt de bedste vindenergiområder, idet de alle tilhører energiklasse B. (...)

1 Se Kommentarer Planlov v. Anne Birte Boeck s. 127 og 146 om manglende mulighed for at regulere ejer- og brugerforhold med planer. Om varetægelse af usaglige hensyn i planlægningen se også KFE 1993.223 og KFE 1994.87, note 1.

Det er nødvendigt at begrænse formålet med de regionale vindmølleparker til anvendelser, der er i overensstemmelse med vindenergiplanen mellem Energi- og elværker, og at der kun findes få egnede arealer til så store anlæg. (...)

For området ved Vester Hassing er det endvidere bemærket, at der skal være en minimumseffekt på 8,0 MW.

Bestemmelserne er bibeholdt uændret i amts Regionplan 1997.

Hals Kommunes Kommuneplanligning nr. 23 Vindmøller indeholder retningslinier for en regional vindmøllepark ved Vester Hassing, herunder at opførelse af vindmøller i området kræver lokalplan. I redegørelsen til tillægget er det bemærket, at der ikke må placeres privatejede vindmøller i området, da muligheden for at realisere en regional vindmøllepark ellers kan blive begrænset.

Den ansøgte mølletype er en 1,5 MW Vestas V63 med en tårnhøjde på 60 m, hvortil kommer 3 vinger med en rotordiаметer på 63 m. Ansøgningen omfatter en plan A for fire møller eller en plan B for otte møller. På arealet er der i forvejen en Vestas på 400 KW.

Klagerens bemærkninger

Klageren har navnlig anført, at arealer udlagt til regionale vindmølleparker kan anvendes af såvel elværker som private, der ejer det pågældende areal. Klageren finder således ikke, at der er lovhemmel til at udlægge arealet til en forudbestemt ejer, når denne ikke har adgang til arealet. Efter klagers opfattelse er der derfor ved afslaget varetaget ulovlige hensyn.

I øvrigt har klageren oplyst, at arealet siden 1986 har været udlagt til regional vindmøllepark, og at han ikke er bekendt med, at der skulle foreligge aktuelle planer om udnyttelse fra elværkernes side. Med amts fortolkning af regionplanen hindres klageren i en effektiv udnyttelse af arealet.

Endelig har klageren bemærket, at det af bilag til vindenergiplanen fra 1996 fremgår, at »omfanget af den private vindkrafts udbygning vil indgå i vurderingen.«

På denne baggrund ønsker klageren, at amiet tilpiles at meddele landzonetiladelse til det ansøgte. Klageren har i den forbindelse anført, at ansøgningen opfylder regionplanens krav til sikring af en effektiv udnyttelse af vindenergien. Klageren antager herefter, at Hals Kommune vil kunne udarbejde lokalplan for projektet i overensstemmelse med kommuneplanens retningslinier.

Det meddelte afslag er derfor givet med en ulovlig begrundelse og er for så vidt ugyldigt.

For en god ordens skyld bemærkes, at det er fastlagt ved planlovens § 35, stk. 2, at der ikke kan meddeles landzonetiladelser til udstykning, bebyggelse eller andet anvendelse, som er lokalplanpligtig, før den forudtagne lokalplan er offentlig bekendtgjort, jf. lovens § 13, stk. 2. Der er ikke i denne sag stillet spørgsmålstegn ved kommunens vurdering af, at en regional vindmøllepark ved Vester Hassing forudsætter lokalplan.

Som sagen foreligger oplyst, forudsætter det ansøgte endvidere en afklaring i forhold til naturbeskyttelseslovens § 3 (strandeng) og § 15 (strandbeskyttelseslinie).

Naturklagenævnets afgørelse går herefter ud på, at Nordjyllands Amts afgørelse af 12. februar 1997 ophæves som ugyldig.

Afgørelse af 26. januar 1998

Skovloven – fredskov – beboelsesbygning – erhvervs-mæssigt nødvendigt

Naturklagenævnet stadfæstede med 7 stemmer mod 2 Stats- og skovdirektets afslag til opførelse af en beboelsesbygning på en skovvej i et område med fredskovspligtigt areal på 62 ha under henvisning til, at beboelsen ikke skønnes nødvendigt til den pågældende ejendom. Det blev ikke tillagt vægt, at ansøgeren ejede og drev en 35 ha stor skov 8 km fra den omhandlede ejendom. Mindretallet ville meddele dispensation med henvisning til den anden skovvej.

Fussingø Statsskovdistrikt har den 19. marts 1997 meddelt ejeren afslag på ansøgning om opførelse af en beboelsesbygning inkl. kontor og mandskabsrum på den fredskovspligtige ejendom matr. nr. 1 og 2 m.fl. Amølle Vindblæs. Afgørelsen er påklaget til Naturklagenævnet.

Ejendommen omfatter et 62 ha stort fredskovspligtigt areal (Amølle Skov). I det sydlige hjørne af ejendommen ligger en 700 m² stor driftsbygning. Nord for driftsbygningen, afskilt af en markvej og beplantning,

1 Om Naturklagenævnet som klagemyndighed se foran KFE 1998.137. Naturklagenævnet viderefører således den hidtidige restriktive praksis vedrørende fredskovspligtige arealer. Skovlovet, der er et af miljø- og energiministeriets hjemmel, skovlovens § 41 nedsat rådgivende udvalg med repræsentanter for bl.a. skovforvaltningen, har tilsluttet sig den restriktive praksis.

Afgørelsen betyder således, at følgende dele af lokalplanen er ugyldige: 1) Lokalplanens § 21, sidste punktum, 2) det betalt knyttede byggefelt i korbillag 2, og 3) lokalplanens § 5.4, for så vidt angår bebyggelsesprocenten i delområde 3b.

Afgørelsen medfører, at lokalplanens § 5.4 vedrørende delområde 3b afløses af byggeplanens almindelige regler om bebyggelsesprocenter.

KFE 1999. 106

Afgørelse af 24. september 1998

Søbeskyttelse – betydning af planlægning – forventningsbeskyttelse – samfundsmaessig interesse

Uanset en dispensation umiddelbart forekom betænkelig stadsfaste Naturklagenævnet med 11 stemmer mod én antagelse af dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 16 (søbeskyttelseslinie) til opførelse af en boinstitution for personer med autisme i et byzonedområde, der siden 1983 havde været planlagt til byggeri til offentlige formål. Afgørelsen blev truffet med henvisning til et indrettelsespunkt og institutionens samfundsmaessige betydning. Beskyttelsen efter naturbeskyttelsesloven var opstået efter planlægnings tilvejebringelse.

1. Beskyttelsen af naturtyper m.v. er uafhængig af, hvornår og hvordan beskyttelsen er indtrådt, ligesom gældende planlægning ikke har betydning for, om en beskyttelse er opstået. Det medfører, at der kan være tale om en beskyttelse, der opstår efter, at der er foretaget en dispensation fra beskyttelsesbestemmelserne. Videregående KFE 1996.222, hvor en landvæsenkommission tilkendte en erstatning på 35.000 kr. for indgreb i ejerens aktuelle planer om beplantning i den beskyttelseszone, der opstod i forbindelse med naturgenopretning af en sø. Rækkevidden af kendelsen, der i øvrigt lader dispensationsmuligheden helt uomtalt, er tvivlsom, se også ledsagende note, da beskyttelseszonen som udgangspunkt har karakter af en erstatningsfri regulering.

Ved en afgørelse af 29. oktober 1998 sadstatede Naturklagenævnet et amts tilladelse til opfyldning af en efter naturbeskyttelseslovens § 3 beskyttet sø. Søen var formentlig opstået ved odelægelse af et markdræn i forbindelse med byggenedgang i 1990-92 af et areal, der i 1987 var planlagt til bebyggelse. Af afgørelsen fremgår: »Det må anses for usikkert, om der i sin tid blev handlet ulovligt ved søens opståen, men ulovligheden burde i givet fald være gjort gældende inden for en rimelig tid efter skadens konstatering i 1992. Forholdet bør således ikke nu påvirke vurderingen efter naturbeskyttelseslovens § 3.« Flertallet (8 stemmer mod 3) lægger herefter vægt på, at søen er opstået »tilfældigt« for relativt nyligt, at arealer har været planlagt til byggeriet gennem flere år, at der er væsentlige hensyn at tage til bygher-

Ballerup Kommune har den 9. juni 1998 dispenseret fra lokalplan nr. 019 og meddelt Københavns Amt tilladelse til at opføre en boinstitution for 32 beboere med autisme på ejendommen matr. nr. 27h og 27i. Ballerup inden for søbeskyttelseslinien fra Sømosen. Der er samtidig dispenseret fra naturbeskyttelseslovens § 16 (søbeskyttelseslinien). Ballerup Lokalkomiteé har påklaget afgørelsen til Naturklagenævnet.

Omhandlede ejendomme er omfattet af Ballerup Kommunes lokalplan nr. 019 for Laurupgård. Lokalplanen er tilvejebragt i 1981. Lokalplanområdet omfatter et område mellem Ballerup Byvej, Ringvej B4, Klausdalsbrovej og kommunegrænsen mod Herlev. I områdets østligste del ligger Sømosen, der er omfattet af Overfredningsnævnets fredningskendelse af 8. juni 1951. Arealer ligger i byzone.

Arealer ligger i lokalplanens planområde B, der fastlægger anvendelsen til: »Offentlige formål såsom undervisning, sociale institutioner, hospital og lignende, samt private institutioner, der efter kommunalbestyrelsens skøn naturligt finder plads i området.« Umiddelbart vest for arealet ligger Rudolf Steinerskolen i Hjørtespring.

Lokalplanen indeholder en retningsgivende plan over byggezone. Det fremgår heraf at bl.a. den sydligste del af omhandlede areal skal friholdes for bebyggelse for at skabe en bebyggelsesmæssig helhed omkring hovedstierne og de grønne områder. Endvidere bestemmes, at der ikke uden kommunalbestyrelsens tilladelse må anbringes hegn. Herudover fastsættes bl.a., at bygninger ikke må opføres i mere end 1 etage, idet kommunalbestyrelsen dog kan tillade, at en bygning eller dele af en bygning opføres i 2 etager, såfremt særlige hensyn taler herfor.

Det fremgår af sagen, at Københavns Amt omkring 1970 erhvervede ejendommene matr. nr. 27h og 27i med henblik på at etablere plejehjem. På dette tidspunkt og på tidspunktet for ikrafttrædelsen af lokalplan nr. 019 var området ikke omfattet af restriktioner i medfør af naturbeskyttelseslovgivningen. Som følge af naturpleje har søen i Sømosen imidlertid i dag et vandspejl på over 3 ha og afkaster således 150 m beskyttelseslinie i medfør af naturbeskyttelseslovens § 16. Dette medfører, at der ikke må placeres bebyggelse, foretages beplantning eller terrændrøninger indenfor beskyttelseszonen, med mindre kommunen meddeler dispensa-

rens rimelige forventning om realisering, og at søen er af forholdsvis begrænset naturinteresser.

Om forholdet mellem beskyttelseslinier og planlægning se også KFE 1995.60, 1994.227 og foran s. 94.

tion. Da stort set hele arealet ligger inden for beskyttelseslinien, vil enhver bebyggelse forudsætte dispensation.

Den ansøgte boinstitution indgår som et led i en af Københavns Amt vedtaget udviklingsplan for udbygning af boligby til psykisk udviklingshæmmede, omfattende i alt ca. 500 beboere.

Bebyggelsen, der udgør ca. 3.200 m², opføres i ét plan og udføres som 7 længebygninger, der forbindes via forbindelsesgange, men med separat adgang til alle bygninger. Der opføres 4 boligafsnit af 8 boliger, 2 tionsbygning. Bygningerne placeres i vitteform ned mod Sømosen. Byggeriet udføres med facader i bløde, strøgne gule mursten og lette cedertærspartier samt røde tegltage. I mellembygningerne vil der blive brugt glaspartier, således at det vil være muligt at kigge gennem kilerne i bebyggelsen. Bygningsgavlene mod Sømosen er fra færdigt terræn og til facadehøjde ca. 2,5 m og i gavlspejdsen ca. 6,5 m. Da grunden er skrånende, er terrænruleringer påkrævet.

Ballerup Kommune har i forbindelse med udstedelse af byggetilladelse dispenseret fra lokalplanens bestemmelse om retningsgivende byggezone til en overskridelse med ca. 10 m for så vidt angår 3 af bygningerne.

Endvidere er der meddelt tilladelse til hegning af grunden med et 1,25 m højt træhegn, idet det dog er krævet, at hegnet flyttes nord for et vådområde i grunden sydvestlige hjørne. Den konkrete placering er imidlertid ikke endelig fastlagt.

Kommunen har samtidig dispenseret fra naturbeskyttelseslovens § 16, stk. 1, til byggeri, beplantning og ændring i terrænet.

Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomiteé begrundet klagen med, at afgørelsen er imod intentionerne for det fredede område og dets omgivelser og henviser til, at det af fredningskendelsen fremgår, at: »... sømosen med sit 33 ha store areal udgør et område af en indre for egen særpræg og ejendommeligt natur, som det vil være værdifuldt for almenheden at bevare ...« og at det i kommunens plejeplan fra 1985 var målsætningen: »... at skabe og bevare et naturpræg af areal med stor rigdom af naturligt forekommende arter af planter og dyr samt at fastholde og forbedre den rekreative anvendelighed ...«.

Sammenfattende finder klageren, at kommunen ikke har været tilstrækkelig omhyggelig med at inddrage alle de beskyttelsesmæssige aspekter, samt at kommunen i for høj grad tilgodeser den aktuelle bygherres ønsker. Det gøres for det første gældende, at institutionen er for stor til det areal, der ønskes bebygget.

Det anføres herved, at der efter lokalplanen udløses et krav om 106 parkeringspladser, men kun er afsat 33 og ikke dispenseret fra planen. Det retningsgivende byggefelt overskrides med henholdsvis 11 m, 10 m og 8 m. Endvidere bemærkes, at byggeriet vil få en højde på over 8 m over eksisterende terræn, hvilket efter Lokalkomiteéns opfattelse er i strid med lokalplanens bestemmelse om byggeri i én etage, da det vedrørende et andet planområde præciseres, at der må bygges i 2 etager, dog højst 8,5 m.

Det gøres endvidere gældende, at naturen på og omkring arealet ikke tilgodeses. Det bemærkes således, at ejendommene matr. nr. 27h og 27i, hvortil der etableres læhegn over matrikel, er registreret som § 3 område, men dispensation fra Københavns Amt er ikke meddelt. Københavns Amt har ej heller dispenseret vedrørende vådområdet i grundens sydvestlige hjørne. Videre anføres, at kommunen ikke har begrundet dispensationen fra lokalplanens forbud mod hegning. Lokalkomiteén finder, at hegnet om ejendommen vil have en negativ betydning for omstøtende dyr. Det fremgår i øvrigt ikke, hvor hegnet skal opsættes.

Lokalkomiteén finder, at et projekt som underordner sig de naturlige terrænformer i højere grad må placeres parallelt på højdekurverne. Hvis institution og hegn rykkes tilbage på arealet mod nord, ville såvel vegetation som dyreliv i området i højere grad blive tilgodeset. Det anføres, at områdets nuværende tilstand rummer en divers sammensætning af forskellige vegetationstyper i form af mose, træbevoksning og især græsagtig vegetation med vigtige skjulesteder og fourageringsmuligheder for en række dyrearter, der har behov for ukultiverede arealer. Det nævnes bl.a., at Sømosen er en af de vigtigste ynglelokaliteter i det storkøbenhavnske område for lappedykkere samt skeand og også rummer en mågekoloni.

Lokalkomiteén påpeger, at det ikke er hensigten at forhindre byggeri på ejendommen, men at det er meget afgørende, at udnyttelsen sker efter de retningslinier, der er fastlagt i Lokalplanens bestemmelser om byggefelt og i plejeplanen. Det fremhæves, at lokalplanens retningsgivende byggefelt, der friholder et areal på 40 m fra det fredede område, blev fastsat før og uafhængig af bestemmelserne i naturbeskyttelsesloven. Såfremt byggefeltet på 40 m overholdes, vil behovet for jordopfyldning til det konkrete projekt desuden blive reduceret.

Ballerup Kommune har til klagen bemærket, at der efter lokalplanen alene skal sikres mulighed for det nævnte antal parkeringspladser, hvilket der er. De udlagte 33 pladser dækker det aktuelle behov. Overskri-

delsen af det retningsgivende byggefelt vurderes at være en mindre overskridelse, der bliver kompenseret af den åbenhed, der er i projektet. Lokalplanen indeholder ikke maksimal bygningshøjde for en etage, og en sådan kan ikke sluttes ud fra andre bestemmelser. Kommunen bemærker videre, at ejendommene matr.nr. 27k og 21a, som ejes af kommunen, ikke indgår i projektet og ikke vil blive inddraget uden forudgående afklaring i forhold til naturbeskyttelsesloven.

Om hegning anføres, at dette er påkrævet på grund af institutionens funktion, og at heget netop er trukket tilbage i forhold til markskel og vådområdet på grundens sydvestlige del. Vådområdet vil ikke blive tilladt ændret eller beplantet uden amts dispensation fra naturbeskyttelsesloven.

Københavns Amt har bl.a. bemærket, at bebyggelsen er projekteret vinkelret på højdekurverne for at undgå at ordinere sig den landskabelige behandling, hvorved det naturlige mose- og engagtige terren trækkes op mellem bygningerne. Samtidig er det nødvendigt, at hele bebyggelsen ligger i samme vandrette plan, af hensyn til kørestolsbrugere. Amtet oplyser, at heget omkring institutionen vil blive udført, så det tillader passage af mindre dyr som ønsket af Lokalkomiteen.

Skov og Naturstyrelsen har til sagen udtalt, at styrelsen ikke har bemærkninger til sagen under hensyn til, at det ansøgte opføres i overensstemmelse med planlægningen for området, og idet søbeskyttelseslinien er udløst af den senere foretagne naturpleje af Sømoesområdet.

Naturklagenævnets afgørelse

I sagens behandling har deltaget 12 af Naturklagenævnets 13 medlemmer (Lars Busck, Bent Hindrup Andersen, Ole Pilgaard Andersen, J.J. Bolvig, Aage Brusgaard, Leif Hermann, Svend Aage Jensen, Hans Kadel, Palle Kiil, Hans Chr. Schmidt, Jens Steffensen og Svend Taanquist).

Naturklagenævnet skal enstemmigt udtale:

Ballerup Kommune har meddelt dispensation i medfør af såvel planloven som naturbeskyttelsesloven.

I medfør af planlovens § 58, stk. 1, nr. 3, kan der alene klages over retlige spørgsmål i kommunalbestyrelsens afgørelser efter planloven. Det er i denne sag retlige spørgsmål, om Ballerup Kommune har haft hjemmel til den meddelte dispensation fra lokalplan nr. 019. Hvorvidt kommunen konkret vil meddele dispensation er derimod ikke et retligt spørgsmål.

Naturklagenævnet kan tiltræde Ballerup Kommunes vurdering af forholdet til planloven. Den ansøgte ændring er i overensstemmelse med lokalplanen, der

alene fraviges for så vidt angår etablering af hegn, hvilket der er åbnet mulighed for, og overskridelse af en retningsgivende byggezone. Kommunen kan efter planlovens § 19, stk. 1, dispensere fra lokalplanens bestemmelser, hvis dispensationen ikke er i strid med planens principper. Ved planens principper forstås efter lovbestemmelserne til bestemmelsen navnlig de anvendelsesmæssige forhold, der er fastsat ud fra formålet med lokalplanen. Dispensation fra sådanne anvendelsesbestemmelser kan kun meddeles i meget begrænset omfang. Derimod kan der som regel dispenseres fra de bestemmelser, som mere detaljeret regulerer bebyggelses omfang, udformning og placering. Den meddelte dispensation fra lokalplanen ligger inden for den dispensationskompetence, som kommunen har i medfør af planlovens § 19. Afgørelsen må herefter stå ved magt.

For så vidt angår naturbeskyttelseslovens søbeskyttelseslinje skal bemærkes, at et byggeri med et bebygget areal på 3.200 m², en højde på 6,5 m og med omliggende hegning kan påvirke landskabsoplevelsen i området væsentligt, og at det derfor umiddelbart kan forekomme betænkeligt at meddele dispensation.

Det må imidlertid også tillægges vægt, at der er tale om et byzoneareal, som mange år før beskyttelseslinien er opstået har været planlagt til byggeri til offentlig formål, og hvor såvel grundejeren som beboerne i området må antages at have indrettet sig herpå. Hertil kommer, at arealet mod såvel vest som øst grænser op til bebyggede arealer, og at projektet synes at være søgt tilpasset de naturmæssige interesser bedst muligt. Det må endelig tillægges en vis vægt, at byggeriet tjener en væsentlig samfundsmæssig interesse.

På denne baggrund finder nævnets flertal på 11 medlemmer, at den meddelte dispensation bør stadfæstes.

Mindretallet på ét medlem (Bent Hindrup Andersen) finder ikke fornøden grundelse for at dispensere fra søbeskyttelseslinien i det ønskede omfang og stemmer derfor for at ændre kommunens dispensation til et afslag.

I overensstemmelse med flertallets stemmeafgivelse går Naturklagenævnets afgørelse herefter ud på, at Ballerup Kommunes dispensation fra lokalplan nr. 019 må opretholdes som gyldigt meddelt, og at dispensationen fra naturbeskyttelseslovens § 16 stadfæstes.

KFE 2002.143

Afgørelse af 20. december 2001

Landzone – genopførelse – nabohensyn

Et amt havde meddelt landzonetilladelse til genopførelse af et nedbrændt stuehus og en driftsbygning i kystnært område ca. 50 m nord for brandtomten. Flytningen, der var begrundet i driftmæssige forhold, var af amtet anset som en landskabelig forbedring af forholdene. De tidligere bygninger havde været opført således, at de tog havudsigten for den bagvedliggende ejendom. Efter amts tilladelse ville de udsigtsmæssige gener blive påført andre naboer, som klagede over tilladelsen. Naturklagenævnet, ved formanden, besigtigede ejendommen og holdt møde med sagens parter. Naturklagenævnet var enig med amtet i, at der var landskabelige fordele ved at flytte bygningerne. Hensynet til klagernes forringede havudsigt fandtes imidlertid så tungtvejende, at nævnet ved flertalsafgørelse (8 stemmer mod én) ændrede tilladelsen til et afslag til at flytte bygningerne.

KFE 1988.391

Miljøankenævnets afgørelse af 13. oktober 1987

Udstykning til råstofindvinding – lighedsbetragtninger – praksisændring – forholdet til landbrugsloven

En landmand ansøgte amtsrådet om tilladelse til at udstykke og sælge en parcel på 4,1 ha fra sin ejendom til råstofindvinding. Der var af amtsrådet meddelt tilladelse til råstofindvinding efter råstoflovens regler. Den ansøgte udstykningstilladelse blev afslået under henvisning til zoneovsirkulærets pkt. 6.3.7. Af denne bestemmelse fremgår det, at der som udgangspunkt ikke bør gives udstykningstilladelse i forbindelse med en råstofindvinding. Adressaten indbragte afslaget for Miljøankenævnet og gjorde i sin klage bl.a. gældende, at det pågældende areal var af en sådan kvalitet, at det ikke efterfølgende kunne forventes anvendt til landbrugsmæssige formål, og at amtet havde tilsidesat lighedsgrund sætningen. Amtet bad Matrikel-direktoratet om en vurdering af en række sager, herunder en vurdering af hensynet til at lige sager behandles lige og en vurdering af, om det var den af amtet eller den af den stedlige jordbrugskommission førte praksis, der var den rigtige. På dette grundlag afgav Matrikeldirektoratet en principiel udtalelse om udstykningspraksis i råstofindvindingsager – herunder om betydningen af at der indgås bindende aftaler om tilbageskodning af arealer til sammenlægning med de landbrugsejendomme, hvorfra de udstykkes. Direktoratet tilkendegav i denne forbindelse, at amtsrådets nye praksis var korrekt. Herefter stadfæstede Miljøankenævnet det meddelte afslag og understregede med sin begrundelse, at en generel ændring af praksis – som den amtsrådet havde besluttet – var lovlig.

KFE 1988.354

Miljøankenævnets afgørelse af 13. november 1985

Udstykning af parcel med tidligere medhjælperbolig – erhvervsmæssig nødvendig – lighedsbetragtninger

En gårdejer ansøgte Hovedstadsrådet om en tilladelse til at frastykke en parcel på ca. 226,8 ha med en tidligere medhjælperbolig. Gårdejeren oplyste, at der var 5 beboelseslejligheder på gården, og at der aktuelt kun var to medhjælpere, der boede på gården. Det ansøgte blev ikke anbefalet af kommunen, der fandt, at det ikke var tilstrækkeligt dokumenteret, at der ikke senere kunne opstå behov for medhjælperboligen i forbindelse med ejendommens drift. (1) Herefter meddelte Hovedstadsrådet ansøgeren et afslag. Afslaget blev påklaget til Miljøankenævnet, der omgjorde det under henvisning til medhjælperboligens beliggenhed langt fra gårdens øvrige bygninger. Nævnet lagde også vægt på, at der var meddelt en tilladelse i en parallel sag, (2) og at en eventuel medhjælper kunne bosætte sig i et nærliggende bysamfund.

Afgørelse af 11. januar 1999

KFE 1999.233

Naturgenopretning - etablering af sø - engområde - hensyn til flysikkerhed

Amtets afslag til naturforbedring i form af etablering af sø i afdrænet engområde ca. 5 km fra flyvestation enstemmigt ændret til dispensation. Amtets afslag var alene begrundet i hensynet til flysikkerheden og baseret på en udtalelse fra Forsvarets Bygningstjeneste, der generelt anbefalede forbud mod etablering af søer i en radius af 10 km fra flyvestationer. Vilkår om fodringsforbud m.v.

Afgørelse

i sagen om etablering af en sø ved Fuglslev i Ebeltoft Kommune.

Århus Amt har den 21. august 1997 meddelt afslag efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 3, jf. § 3, på en ansøgning om etablering af en 1200 m² stor sø på ejendommen matr. nr. 4e, Fuglslev by, Fuglslev, beliggende Stokbækvej 7 i Ebeltoft Kommune. Afslaget er påklaget til Naturklagenævnet af Danmarks Naturfredningsforenings hovedkontor, Ebeltoft Kommune og ansøgeren.

Søen ønskes etableret i en kulturreng ved den sydøstlige udkant af Fuglslev by og i en afstand af ca. 5 kilometer øst - sydøst for Flyvestation Tirstrup.

Anlægsarealet beskrives som et fugtigt areal i en relativt tør, godet og drænet kulturreng, som afgræsses. En del af de tidligere etablerede dræn er nu ophørt med at fungere. I den fugtigste del består vegetationen af et lille antal almindelige arter som lyseviv, engkarse, knæbøjet rævehale og gåsepotentil. Den mere tørre del af arealet er overvejende bevokset med kløvergræs. Arealet anvendes til afgræsning af kreaturer.

Formålet med søen er ifølge ansøgningen at forbedre vilkårene for plante- og dyrelivet, idet der i området kun findes relativt få eksisterende søer og vandhuller.

Århus Amt har i begrundelsen for afslaget henvist til et høringssvar fra Forsvarets Bygningstjeneste, hvorefter der på grund af hensynet til flysikkerheden ikke bør etableres søer indenfor en radius af 10 kilometer fra flyvestationen. Amtet har uden nærmere prøvelse imødekommet bygningstjenestens indsigelse, idet det i øvrigt oplyses at være amtets vurdering, at søen kun vil trække meget få fugle, medmindre der fodres. Det er således amtets vurdering, at der i søer på 1000-2000 m²

højst vil være et par ænder med ællinger, eventuelt nogle blishøns og normalt ingen måger. Imødekommen af bygningstjenestens ønske om forbud mod etablering af søer indenfor 10-kilometerzonen indebærer ifølge amtets oplysninger, at en række lignende naturgenoprettende eller naturforbedrende projekter bliver forhindret. Amtet har planlagt en kampagne for etablering af nye vandhuller på Djursland, og forventer i denne forbindelse at modtage 100-150 ansøgninger. Cirka 1/3 af de allerede indkomne ansøgninger ligger p.t. indenfor 10 km-zonen. Yderligere lignende sager må forventes på baggrund af regeringens "vandmiljøplan II" hvorefter der er bevilget kr. 500 mio. til etablering/retablering af i alt 16.000 ha vådområder i løbet af de kommende 5 år.

Forsvarets Bygningstjeneste har i sit høringssvar overfor amtet anført, at søen vil skabe risiko for tiltrækning af større fugle med en deraf følgende øget risiko for kollisioner mellem flyvemaskiner og fugle ("birdstrikes") ved flyvepladsen. Bygningstjenesten henholder sig til punkt 4.4 i Statens Luftfartsvæses bestemmelser for civil luftfart (BL 3-16), hvorefter flyvemyndigheden skal søge at påvirke den offentlige planlægning således, at der ikke etableres søer indenfor en radius af 10 kilometer fra flyvepladser. Statens Luftfartsvæsen har iværksat en undersøgelse til belysning af den sammenhang, der måtte være mellem forekomsten af søer i nærheden af lufthavne og risikoen for birdstrikes. Indtil resultatet heraf foreligger, bør der efter bygningstjenestens opfattelse ikke meddeles tilladelse til retablering af søer indenfor 10 kilometer zonen.

De af Statens Luftfartsvæsen udarbejdede bestemmelser for civil luftfart (BL 3-16) er vedlagt en tabel, som viser flyvehøjden i de tilfælde, hvor der er sket kollisioner mellem fugle og flyvemaskiner. Det fremgår heraf, at kollisionerne kun har fundet sted ved flyvehøjder på under 800 fod, samt at mere end 90% af kollisionerne har fundet sted ved flyvehøjder på under 200 fod.

Danmarks Naturfredningsforening har indgivet klage til støtte for ansøgeren, idet foreningen finder, at der med søens etablering vil blive skabt forbedrede muligheder for områdets plante- og dyreliv. På denne baggrund bør der efter foreningens opfattelse kræves en nærmere dokumentation for den påberåbte risiko, såfremt denne skal tillægges betydning for bedømmelsen af ansøgningen. Der henvises til, at anlægsarealet ligger ca. 5 kilometer fra lufthavnen, at der indenfor samme radius findes flere større søer, samt at søens potentielle tiltrækning af måger og andefugle må betragtes som bagatelagtig.

Naturklagenævnet har tidligere behandlet en delvist sammenlignelig sag (j. nr. 97-131/700-0026), hvor der var søgt om dispensation til retablering af en 3000 m² stor sø i en afstand af ca. 4,5 kilometer fra lufthavnen dog udenfor ind- og udflyvningsreningerne. Skov- og Naturstyrelsen havde til brug for Naturklagenavnets behandling af denne sag afgivet en sagkyndig udtalelse, hvori det blandt andet var anført:

"Sammenfattende er det styrelsens konklusion, at der ikke skabes risiko for kollisioner mellem (de af Forsvarets Bygningstjeneste navnte, red.) fugle og fly ved den foreslåede oprensning af søen. Kun et mindre antal vandfugle vil blive tiltrukket af søen, og disse arter flyver normalt ikke så højt, at de udgør en kollisionsrisiko, og søen ligger helt udenfor flyenes ind- og udflyvningsretning og i betragtelig afstand fra lufthavnen. ..."

Ebeltoft Kommune har anført, at et forbud mod etablering af søer i op til 10 kilometer fra lufthavnen er uacceptabelt og uden saglig begrundelse. Amtets afslag anføres endvidere at være i strid med nutidens bestræbelser på at genskabe tidligere tiders naturværdier.

Naturklagenavnets afgørelse:

I sagens behandling har deltaget 12 af Naturklagenavnets 13 medlemmer (Lars Busck, Bent Hindrup Andersen, Ole Pilgaard Andersen, Jens Jørgen Bolvig, Aage Brusgaard, Leif Hermann, Svend Aage Jensen, Hans Kardel, Eva Møller, Poul Søgaard, Jens Steffensen og Svend Taanquist).

Nævnet udtaler enstemmigt:

Ansøgningen omfatter etablering af en sø i et tidligere afdrænet vådområde, og der foreligger ikke oplysninger om forekomster af særligt sjældne dyre og/eller plantearter, som kan lide skade ved indgrebet. Det ansøgte må derfor efter sædvanlig praksis betragtes som en forbedring af naturtypen, som opfylder kravet i naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 3, om, at dispensation fra lovens § 3 kun kan meddeles i "særlige tilfælde".

Spørgsmålet er herefter alene, om det af Forsvarets Bygningstjeneste anførte hensyn til flysikkerheden heroverfor kan begrunde et afslag.

Amtet har uden nogen selvstændig vurdering af det ansøgte betydning for flysikkerheden fulgt bygningstjenestens ønske om, at der ikke meddeles

dispensation på grund af ejendommens beliggenhed indenfor 10-kilometerzonen omkring Flyvestation Tirstrup.

Naturklagenævnet finder, at spørgsmålet om begrænsning af naturgenopretende eller naturforbedrende projekter af hensyn til flysikkerheden bør afgøres ved konkrete vurderinger i hvert enkelt tilfælde, og ikke ved anvendelse af absolutte afstandskrav, som den af Forsvarets bygningstjeneste hævdede 10-kilometerzone.

Anlægsarealet for søen ligger ca. 5 kilometer øst - sydvest for Flyvestation Tirstrup. Indenfor samme afstand fra lufthavnen findes flere langt større søer herunder Øjesø og Ulstrup Langsø.

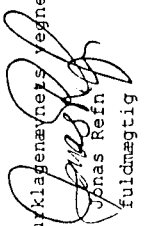
Endvidere må det på baggrund af udtalelsen fra Skov- og Naturstyrelsen antages, at en sø som denne alene vil tiltrække et mindre antal lavt flyvende vandfugle.

På denne baggrund ændres Århus Amts afslag af 21. august 1997 til en dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 3, jf. § 3, til etablering af en 1200 m² stor sø på ejendommen.

For at begrænse tiltrækningen af fugle og for at undgå eventuelle negative virkninger af biologisk og landskabelig karakter meddeles dispensationen på vilkår, at der hverken må udsættes eller fodres fugle eller fisk i eller ved søen, at deponering af opgravet materiale skal finde sted udenfor de beskyttede naturområder efter nærmere anvisning fra amtet, samt at der ikke må etableres øer i søen. Endvidere overlades det til amtet at fastsætte eventuelle yderligere vilkår, som amtet måtte finde nødvendige efter de hensyn, som skal varetages ved administrationen af naturbeskyttelsesloven.

Dispensationen må ikke udnyttes før amtet har truffet afgørelse om og i givet fald hvilke yderligere vilkår, der bør fastsættes.

Dispensationen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år fra datoen for amtets afgørelse af spørgsmålet om eventuelle yderligere vilkår.

På Naturklagenavnets vegne

Jonas Refn
fuldmægtig

Afgørelsen er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. naturbeskyttelseslovens § 82. Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. lovens § 83, stk. 1.

Nantes, når beplantning i øvrigt ønskes. Der ses således ikke i lokalplanen at være hjemmel til at være beplantning af hele det udlagte beplantningsareal.

Sydals Kommune har endvidere henvist til derytting-lyste Deklaration af 25. januar 1993. Deklarationen er pålagt og tinglyst af ejendommens ejer og slædes i formen en servitut, der er omfattet af planlovens § 43. Som sagen foreligger oplyst, er der imidlertid tale om vilkår for en af kommunalbestyrelsen meddelt dispensation, og servituten burde således have været tinglyst i medfør af planlovens § 55. Dette har imidlertid ikke betydning for vilkårenes gyldighed. Kommunen har dispenseret til en væsentlig fravigelse af lokalplanens udskykningsbestemmelse for delområde IIIa, men har samtidig fastsat vilkår, som skulle sikre, at kommunens intentioner for området blev opretholdt. Det fremgår af sagen, at de fastsatte vilkår om etablering af cirkelformede bebyggelsesfelter samt opfyldelse af de i lokalplanen fastsatte beplantningsbestemmelser har været af afgørende betydning for Sydals Kommunes dispensation fra lokalplanens udskykningsbestemmelse. Dette har endvidere været kendt af for ansøgeren.

Vilkårene skal sikre kommunens planlægningsmæssige intentioner og er således i fornødent omfang begrundede i varetagelse af planlægningsmæssige hensyn. Vilkårene er egnede til at fremkalde det tilsigtede formål og går ikke ud over, hvad omfanget af dispensationen kan begrunde. Der er således tale om lovlige vilkår, som ansøgeren ved at udnytte dispensationen har forpligtet sig til at opfylde. Denne forpligtelse påhviler ligeledes den nuværende ejer.

Der er ikke dispensationen fastsat en frist for vilkårenes opfyldelse. Desuagtet må det lægges til grund, at ejeren har en vis rimelig frist for opfyldelse af vilkårene. Der er imidlertid klart, at denne frist nu – omkring 4 år efter grundens bebyggelse – er udløbet. Kommunen har derfor haft ret til i forbindelse med dispensationen af 14. september 1995 at kræve beplantningen etableret inden den 1. april 1996 og til efterfølgende at udstede påbud til håndhævelse af vilkårene.

Naturklagenævnets afgørelse går således ud på, at Sydals Kommunes påbud af 16. maj 1997 består som tilfældigt meddelt.

Afgørelse af 29. september 1997

Landzone – udskiftning af vindmøller – afslag

Amiets tilladelse til udskiftning af 18,5 kW vindmølle med 225 kW mølle landskabsområde indenfor EF-Fuglebeskyttelsesområde ændret til et afslag ved fralsagsafgørelse. Amiet havde lagt vægt på, at udskiftningen bevirkede en bedre udnyttelse af vindenergien, uden at de landskabelige forhold ændredes væsentligt, ligesom det anførtes, at såvel regionplanen som kommunens vindmølleplan åbnede mulighed for opstilling af vindmøller i området. Naturklagenævnets flertal på 7 medlemmer lagde ved afgørelsen vægt på de landskabelige værdier, at området ikke specifikt var udpeget til opstilling af vindmøller i planlægningen og at der ønskedes opstilling af mølle, der var væsentligt højere og dermed landskabeligt mere dominerende end den eksisterende. Mindretallet på to medlemmer ville stadfæste amiets afgørelse.

Vestsjællands Amt meddelte den 9. oktober 1996 tilladelse på vilkår efter planlovens § 35, stk. 1 (landzone) til udskiftning af en vindmølle på matr. nr. 14d Skudersløse By, Teestrup beliggende Skudersløse Enghave 5 i Haslev kommune. Afgørelsen er påklaget til Naturklagenævnet af Danmarks Naturfredningsforening, lokalkomité Haslev og ornitolog P.

Ejendommen ligger i landzone i et område, der i Regionplanen for Vestsjællands Amt er betegnet som landskabsområde, hvor opstilling af vindmøller kun kan tillades, hvis det er foreneligt med de natur- og kulturhistoriske interesser og indenfor EF-Fuglebeskyttelsesområdet.

De fleste kommuner har i dag i overensstemmelse med Miljø- og Energiministeriets cirkulære nr. 21 af 28. januar 1994 tilvejebragt en planlægning for vindmøller i form af kommuneplan eller et kommuneplantillæg. Naturklagenævnet har i denne og en række andre sager tilkendegivet, at det er afgørende, om planlægningen positivt udpeger et område til opstilling af vindmøller, mens det ikke er tilstrækkeligt til at begrunde en tilladelse, at kommune- og regionplan åbner mulighed for opstilling af vindmøller, hvis konkrete landskabelige forhold taler imod. Ligeledes fremhæves det ofte i afgørelserne, at det må tillægges vægt, at møllerne i dag er væsentligt større og mere dominerende i landskabet end for få år siden. Der henvises i afgørelsen til en rapport fra Danmarks Miljøundersøgelser om at vindmøller kan have en væsentlig forstyrrende effekt på fuglelivet, men rapporten synes ikke at være tilfældigt afgørende vægt.

I en anden afgørelse af 30. september 1997 vedrørende opstilling af en 600 kW mølle (totalhøjde ca. 67 m) i samme område men ca. 50 m fra EF-Fuglebeskyttelsesområdet og 350 m fra det i regionplanen udlagte beskyttelsesområde, ændredes amiets tilladelse til et afslag med samme stemme, fordeling og begrundelse.

Smb. om landskabelige forholdets betydning fx KFE 1993. 212, KFE 1995.175 og KFE 1996.228.

tellesområde nr. 91, Holmegårds Mose og Porsmose, der er udpeget som Fuglebeskyttelsesområde i 1983.

Efter kommunens vindmølleplan, kommuneplantillæg nr. 5 til Haslev kommunes kommuneplan, kan der i kommuneplanens område 7 (Regionplanens jordbrugsområde) og område 8 (Regionplanens landskabsområde) opstilles vindmøller efter en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde. I kommuneplanens område 9 (Regionplanens beskyttelsesområde) må der ikke opstilles vindmøller.

I kommunens vindmølleplan er der i øvrigt specifikt udpeget 2 enkeltområder til opstilling af vindmøller/vindmølleparker. Områderne ligger i jordbrugsområde henholdsvis mellem Simmendrup og Tjæreby og nord for Teestrup.

Haslev Kommune meddelte den 14. september 1981 ejeren af ejendommen tilladelse efter planlovens § 35, stk. 1 (landzone) til opstilling af en ca. 18 m høj Bosted vindmølle med en installeret effekt på 18,5 kW på ejendommen. Møllen blev placeret ca. 14 m sydøst for et eksisterende udhus. Den producerede energi anvendes hovedsagelig til opvarmning.

Der er nu søgt om tilladelse til udskiftning af denne ældre vindmølle med en Vestas V29 vindmølle med 30 m navhøjde, 29 m rotordiameter og en installeret effekt på 225 kW. Vindmøllen ønskes placeret ca. 20 m inde i EF-Fuglebeskyttelsesområdet nr. 91, Holmegårds Mose og Porsmose og ca. 30 m fra et område, der i Regionplanen for Vestsjællands Amt er udlagt som beskyttelsesområde omkring Susåen og de omkringliggende enge og moser, Brokø enge og Porsmose.

Haslev Kommune har anbefalet det ansøgte, under forudsætning af at afstands- og støjforhold kan overholdes.

Vestsjællands Amt har i sin behandling af sagen lagt vægt på, at der med udskiftningen sker en bedre udnyttelse af vindenergien, uden at de landskabelige forhold ændres væsentligt.

Klagerne

Danmarks Naturfredningsforening har anført, at der i forbindelse med udarbejdelsen af kommuneplan 1996-2005 er sket en reservation af 2 enkeltområder til opstilling af vindmøller. Den ansøgte vindmølle er placeret uden for disse områder. Placeringen er endvidere i strid med Regionplanen, hvorefter området er udlagt til landskabsområde, et område der bør frholdes for tekniske anlæg, som ikke direkte har forbindelse med landbrugsdriften i området. Det er foreningens vurdering, at landskabet det pågældende sted er værdifuldt, med vide udsyn over flade engstrækninger.

Endvidere er anført, at vindmøllen placeres indenfor et meget værdifuldt EF-Fuglebeskyttelsesområde. Området er af stor betydning for et stort antal rastende og fouragerende gæs og vadefugle. Netop disse fuglearter er meget følsomme over for forstyrrelser, hvilket fremgår af rapport nr. 147 fra Danmarks Miljøundersøgelser om vindmøllers indvirkning på fugle.

Yderligere er anført, at formålet med vindmøllen ikke er betinget af landbrugsdrift eller forbrug på den pågældende ejendom. Der er derfor ikke særlige hensyn, der taler for, at den nye mølle placeres på denne ejendom.

Til Skov- og Naturstyrelsens vurdering af, at udskiftningen af den pågældende vindmølle med en større mølle ikke vil give yderligere forringelse af området som rast- og fourageringsplads for fugle, har Foreningen anført, at den nuværende vindmølle står delvist skjult bag bevoksning. Den nye vindmølle vil røge væsentligt højere op i landskabet og derfor virke meget mere dominerende og skræmmende for fugle.

Ornitolog P. har anført, at vindmøllen opstilles i den nordlige del af Porsmose indenfor en af Sydskjællands vigtigste fuglelokaliteter, der er udpeget som EF-Fuglebeskyttelsesområde, hvilket forpligter Danmark til at tage særlig hensyn.

Ornitologen har endvidere anført, at han er særlig fugle- og naturkyndig med hensyn til området omkring Holmegårds Mose, hvor han i de sidste knap 25 år har indsamlet detaljerede biologiske data. Det er ornitologens vurdering, at der bør tages hensyn til dette områdes enestående og følsomme fugleliv. Endvidere knytter der sig stor ornitologisk værdi til Brokø Enge og Porsmose, der om foråret huser betydelige mængder af rastende trækfugle.

Udtalelse til klagerne

Ansøgeren har anført, at der er tale om udskiftning af allerede eksisterende vindmølle, og at den nye vindmølle i dag må betegnes som en mindre vindmølle, som dog vil kunne bidrage til nedbringelse af CO₂-emissionen fra elproduktionen. Vindmøllen placeres i det yderste nordøstlige hjørne af Fuglebeskyttelsesområdet, kun 20 meter inden for grænsen og nærmere denne grænse end den nuværende mølle.

Dansk Vindmølleforening har på ansøgers vegne bl.a. anført, at vindmøllens placering er i overensstemmelse med gældende Regionplan og Kommuneplan.

Vestsjællands Amt har i en udtalelse til klagerne anført, at vindmøllen opstilles i landskabsområde, hvilket ikke er i strid med Regionplanen. Haslev Kommu-

nes vindmølleplan giver ligeledes mulighed for opstilling af vindmøller i området.

Til Naturfredningsforeningens bemærkninger, om vindmøllen opstilles inden for EF-Fuglebeskyttelsesområde, har amtet anført, at der efter Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 408 af 25. maj 1994 om afgrænsning og administration af EF-Fuglebeskyttelsesområder og Ramsarområder ikke må planlægges nye vindmølle- og klynge- og vindmølleparker eller foranstaltninger i øvrigt, når dette kan indebære forringelse af områderne eller medføre forstyrrelser, såfremt disse forstyrrelser har betydelige konsekvenser for de arter, for hvilke områderne er udpeget.

Det er amtets vurdering, at udskiftningen af en eksisterende enkeltmølle med en ny, langsommere roterende vindmølle i den yderste udkant af EF-Fuglebeskyttelsesområdet ikke vil medføre sådanne forstyrrelser. Tilladelsen indebærer derfor ikke en fravigelse af bestemmelserne i bekendtgørelsens §§ 3-4, der skal foretages Skov- og Naturstyrelsen har anført, at EF-Fuglebeskyttelsesområde nr. 91 er udpeget med henblik på beskyttelse af ynglende Rørhøg, samt regelmæssig forekommende trækfugle som Sangsvane, Grågåse, Sædgås og Krikand.

Fuglebeskyttelsesområdet er angivet som Sydsjællands største og bedste moselokaltet for fugle. I mosen yngler flere »Rødlistede« arter, som Lille Flagspætte, Sorthalsed Lappedykker, Drosselrørsanger og ret store bestande af Grågåse, Krikand, Rørhøg og Rødrygget Tornskade. Området er af international betydning som rasteområde for Sangsvane, Grågåse og Sædgås samt et vigtigt rasteområde for rovfugle.

Det er Styrelsens vurdering, at udskiftning af den eksisterende vindmølle med en større og højere mølle ikke vil medføre, at området yderligere forringes som yngleområde for Rørhøg, som indgår i udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet eller som raste- og fourageringsområde for større fugle som fx. Svaner og Gæs. Styrelsen har henledt opmærksomheden på, at vurderingen kun angår effekten af, at den allerede eksisterende mølle udskiftes med en større mølle. I vurderingen indgår ikke i hvilket omfang den eksisterende mølle eventuelt forringer EF-Fuglebeskyttelsesområdet som levested for de beskyttede arter. Det er imidlertid Styrelsens vurdering, at der bør stilles vilkår om, at udskiftningen af den eksisterende vindmølle ikke finder sted i fuglernes yngletid, d.v.s. i perioden 15. marts til 15. juni.

Faglig rapport fra Danmarks Miljøundersøgelser, nr. 147, 1995 om vindmøllers indvirkning på fugle

I rapporten er anført, at ynglefugle af nogle arter på kort sigt synes at kunne vænne sig til især støj- og synsmæssige effekter af vindmøller, men der kan være tale om en korttidsvænning, som har udspring i fuglens stedtrofasthed, og på længere sigt kan der opstå negative indvirkninger. Der foreligger i litteraturen meget lidt dokumentation af dette forhold.

For fugle, der kortvarigt opholder sig i et område for at raste eller fouragere, har flere undersøgelser påvist, at vindmøller udgør en skræmmeeffekt, men graden af indvirkning afhænger af, hvilke fuglearter, der er tale om. Inden for en afstand af 250 m fra vindmøller kan antallet af tilstedeværende fugle reduceres med op til 95%. Rastende fugle, især gæs, svaner, ande- og vadefugle, reagerer ofte på vindmøllers tilstedeværelse på 250-500 m afstand, og der er registreret forstyrrende effekter på op til 800 m for gæs og vadefugle.

De enkelte fuglearters følsomhed over for forstyrrelser fra vindmøller afhænger både af lokalitet, habitat og mølletype (især størrelse).

Ved små og mellemstore vindmøller på 100-300 kW har fuglene typisk en reaktionsafstand på 100-500 m, mens afstanden stiger til 800 m for større møller på 1 MW.

Naturklagenævnets afgørelse

I sagens behandling har deltaget 9 af Naturklagenævnets 10 medlemmer (Lars Busck, J.J. Bolvig, Aage Bræsgaard, Leif Hermann, Svend Aage Jensen, Hans Kardel, Niels J. Langkilde, Hans Chr. Schmidt og Svend Taaquist).

Naturklagenævnet skal udtale:

Indledningsvist bemærkes, at ornitolog P ikke er klageberettiget, ligesom klagen er indkommet efter klagefristens udløb.

Efter § 4, stk. 1 i Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 408 af 25. maj 1994 om afgrænsning og administration af EF-Fuglebeskyttelsesområder og Ramsarområder må der ikke meddeles *landzonetilladelse*, såfremt dette vil medføre forringelse af EF-Fuglebeskyttelsesområderne eller medføre forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for de arter, områderne er udpeget for. Vurdering af ansøgninger om tilladelse til opstilling af vindmøller, efter planlovens landzonebestemmelser skal ske på grundlag af den regionale og kommunale planlægning, idet der ved vurderingen skal lægges særlig vægt på varetagelsen af de landskabelige hensyn i området.

Et flertal på 7 medlemmer udtaler, at det ved vurderingen af, om zonetilladelse skal gives, må tillægges betydning, om området i planlægningen specifikt er udpeget til opstilling af vindmøller, eller om der – som i denne sag – er tale om et forholdsvis bredt afgrænset område, hvor vindmøller kan tillades efter en konkret vurdering.

Området omkring Susåen og de omkringliggende enge og moser, Broksø Enge og Porsmose, der i Regionplanen er udlagt som beskyttelsesområde, rummer særlige landskabelige værdier. Hertil kommer, at vindmøllen ønskes placeret indenfor EF-Fuglebeskyttelsesområdet og kun ca. 30 meter fra beskyttelsesområdet.²

Vindmøllen ønskes opstillet til erstatning for en eksisterende vindmølle. Flertallet lægger imidlertid vægt på, at der ønskes opstillet en højere og dermed landskabeligt mere dominerende vindmølle, ligesom den eksisterende vindmølle er opstillet for udpegningen af området til EF-Fuglebeskyttelsesområdet.

På denne baggrund stemmer flertallet for, at amtets tilladelse til opstilling af en enkeltstående højere vindmølle til erstatning for den eksisterende vindmølle ændres til et afslag.

Mindretallet (Aage Bræsgaard og Hans Chr. Schmidt) finder ikke grundlag for at tilsidesætte amtets og kommunens vurdering og stemmer derfor for en tilladelse.

I overensstemmelse med flertallets stemmeafgivning går Naturklagenævnets afgørelse herefter ud på, at Vestsjællands Amts tilladelse af 9. oktober 1996 ændres til et afslag.

Afgørelse af 9. oktober 1997

Overflødigsløjte landbrugsbygninger – svineproduktion – hjemvæsnings

Et amt meddele, at der ikke krævede landzonetilladelse at etablere svinehold på 6480 DE (dyreenheder) i tidligere landbrugsbygninger på 1 ha stor ejendom, hvor landbrugspligten var ophævet, ved formandsafgørelse statueret, at bestemmelsen i planlovens § 36, stk. 1, nr. 4, hvorefter bygninger eller arealer uden landzonetilladelse kan tages i brug til landbrug, må forstås således, at eksisterende bygninger på en ikke-landbrugspligtig ejendom kan tages i brug til

2. Nemlig det i regionplanen udpegede beskyttelsesområde.

Afgørelse

Naturklagenævnets formand har på nævnets vegne, jf. planlovens § 58, stk. 2, truffet følgende afgørelse.

Jordbrugsmæssigt formål, medmindre der opstår et misforhold mellem produktion og jordtilliggende. Principperne i bekendtgørelse nr. 1147 af 9. december 1994 om arealkrav til landbrugsproduktion kunne anvendes ved vurderingen. Konkret fundet, at landzonetilladelse var påkrævet, og sagen hjemvises på dette grundlag til fornyet behandling i amtet.

Ribe Amt har den 14. november 1996 meddelt afgørelse om at etablering af svineproduktion i eksisterende nedlagte landbrugsbygninger ikke kræver tilladelse efter planlovens § 35, jf. § 36, stk. 1, nr. 4. Afgørelsen er af næboende påklaget til Naturklagenævnet.

Ejendommen er ifølge regionplanen liggende i et område, der er udlagt til særligt landbrugsområde. Ejendommen er ikke noteret med landbrugspligt, idet landbrugspligten er ophævet i 1995.

Ejeren af ejendommen har indrettet de tidligere landbrugsbygninger til stald med svinehold. Der er på ejendommen opført en gyllebeholder i henhold til byggetilladelse udstedt den 15. december 1994. Ifølge ejerens oplysninger svarer produktionen på ejendommen til ca. 64 DE pr. år.

Amtet har efter klage fra omboende afgjort, at etableringen af svinehold ikke kræver tilladelse efter planlovens § 35. Der er henviset til, at ibrugtagen af bebyggelse til landbrug ikke kræver tilladelse efter planlovens § 35, jf. § 36, stk. 1, nr. 4. Amtet har videre i skrivelse af 19. juni 1997 bemærket, at der ikke ses at være et sådant misforhold mellem produktionen og ejendommens jordtilliggende, at ibrugtagningen kræver landzonetilladelse.

Klageren har navnlig anført, at der er et sådant misforhold mellem dyreenheder og jordtilliggende, at planlovens § 36, stk. 1 nr. 4 ikke kan anvendes, men at en tilladelse efter planlovens § 35 er påkrævet. Der er blandt andet henviset til, at såfremt ejendommen havde været landbrugsnoteret havde bekendtgørelse nr. 1147 af 9. december 1994 om arealkrav til landbrugsproduktion krævet mindst 12 ha jordtilliggende. Klageren har herunder bemærket, at ejendommens produktion svarer til 80 DE pr. år. Endvidere er henviset til, at der er opført en gyllebeholder på ejendommen, efter at landbrugspligten er ophævet.

Ejeren har hertil blandt andet bemærket, at lugtgenerne fra ejendommen vil være de samme hvis ejendommen havde et jordtilliggende på 12 ha. Desuden er henviset til, at ejeren selv beboder ejendommen, og derfor er interesseret i mindst mulige lugtgener.

Nordjylland's amts tilladelser af 24. august 1991 til udskifning af et sommerhus vedrører et lovligt opført sommerhus, hvortil de bygninger, der er omfattet af nærværende sag, er opført ulovligt efter indførelse af strandbeskyttelseslinjen. Der foreligger således ikke ulovlig forskelsbehandling mellem ejeren af dette sommerhus og klagerne.

Et mindretal på 1 medlem udtaler:

Under hensyn til, at bygningerne har bestået siden 1940'erne, må der gives tilladelse til bibeholdelse af de nuværende bygninger.

Naturklagenævnet stadfæster hermed Nordjyllands amts afgørelse af 24. februar 1995, idet tvisten for fjernelse af de ulovlige bygninger fastsættes til 1. september 1995.

KFE 1995.274

Afgørelse af 16. juni 1995

Råstofloven – indvinding af sand, grus og sten – forholdet til regionplanen – hensynet til den lokale forsyningssituation

Stadfastelse af amts tilladelse efter råstofloven til indvinding af sand, grus og sten på et 5 ha stort areal på Vestfyn. Selv om arealet lå uden for regionplanens graveområder, fandtes tilladelsen ikke at være i strid med regionplanen. Areal rummede grus og sten med et højt indhold af grove materialer, og indvindingsstilladelsen ville afhjælpe problemer med på Vestfyn at fremskaffe grove grus- og stennaterialer, uden at andre sektorinteresser blev tilsidesat.

Fyns Amt meddelte den 31. januar 1995 tilladelse i medfør af råstoflovens § 7 til indvinding af sand, grus og sten på et ca. 5 ha. stort areal af ejendommen matr.nr. Barløse. Tilladelsen er meddelt på en række

1. Efter § 28, stk. 3, i den tidligere råstoflov fra 1977 måtte Miljøklagenævnet som daværende Klagenyndighed ikke træffe afgørelser i strid med en regionplan, jf. f.eks. KFE 1989/196. Selv om en sådan binding ikke er fastsat i den gældende råstoflov fra 1992, må det ventes, at Naturklagenævnet som klagenyndighed vil lade forholdet til regionplanlægningen indgå med megen vægt, smil. f.eks. KFE 1988/87, hvor Overfredningsnævnet tillagde den i regionplanen foretagne interesseafvejning afgørende betydning for afgørelsen af et fredningsområde. Jf. Kommentareret Råstoflov, 2. udg. (1992), s. 38 ff., om forholdet til den sammenfattende fysiske planlægning.

vilkår, dels en række generelle vilkår vedrørende indsendelse og godkendelse af grave- og efterbehandlingsplaner, sikkerhedsstillelse m.m. dels en række vilkår for indvinding og efterbehandling og endelig en række vilkår vedrørende de vandforsynings- og miljømæssige interesser.

Danmarks Naturfredningsforening har påklaget afgørelsen til Naturklagenævnet.

Der er med tilladelse af 31. januar 1995 samtidig meddelt tilladelse på vilkår efter vandforsyningsloven (§§ 26 og 28) til etablering af et 5000 m² stort skyllendehul og den dermed forbundne indvirkning på vandressourcerne i området.

Der er ligeledes meddelt tilladelse efter landbrugslovens § 7a, idet indvindingen ikke findes at have væsentlig indflydelse på ejendommens landbrugs-mæssige drift hverken under eller efter indvindingens ophør.

Indvindingsområdet er beliggende i landzone i et landbrugsområde nord for Barløse. Ejendommen ejes af A. Indvindingen foresås af B.

I regionplan 1993-2005 er det bl.a. amtsrådets mål inden for området råstofinteresser, at koncentrere grusindvindingen i et antal udpegede graveområder for herigennem at minimere de samlede gener ved råstofindvindingsaktivitet. Det er ligeledes et mål at begrænse, men ikke helt udelukke råstofindvinding i det øvrige åbne land.

Det ansøgte indvingsområde ligger udenfor de udlagte graveområder, i det øvrige åbne land, og er dermed omfattet af følgende bestemmelser i regionplanen:

»I det øvrige åbne land kan der kun gives tilladelse til råstofindvinding, såfremt

1. væsentlige samfundsmæssige interesser eller særlige forhold i øvrigt taler herfor, og
2. det samtidig er åbenbart eller vil kunne dokumenteres, at andre sektorinteresser ikke herved – eller alene i meget beskedent omfang – tilsidesættes.» (§ 6.4.2)

Det bemærkes, at der i regionplan 1989 var udpeget et graveområde for sand, grus og sten ved Barløse, men at dette område ved vedtagelsen af regionplan 1993-2005 er blevet udtaget under henvisning til, at området er en meget finkornet sandforekomst uden større råstofmæssig interesse.

Det er i ansøgningen oplyst, at opgravningen af materialer vil ske på et ca. 5 ha stort areal med en planlagt gravedybde på ca. 10 meter under terræn. Forekomsten skønnes at gå 15 meter under terræn og grundvands-

spejlet står ca. 8 meter under terræn. Det oplyses, at der forventes en årlig produktion på 35.000 m³.

Det ansøgte indvindingsområde er beliggende i et område, der i regionplanen 1993-2005 er udlagt som drikkevandsområde. Dette indebærer, at der i forbindelse med råstofindvinding ikke må modtages materialer udefra til opfyldning og efterbehandling.

Indvindingsområdet ligger umiddelbart syd for vandløbet og ca. 50 meter øst for indvindingsområdet ligger en 400-500 m² stor sø. Såvel vandløb som sø er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, vandløbet er endvidere i regionplanen udpeget som recipient, der skal være egnet som gyde- og eller opvækstområde for laksefisk.

Det af Assens Kommune anført, at ejendommen ifølge forslag til kommuneplan 1993-2005 er beliggende i det åbne land udenfor råstofindvindingsområdet/-graveområde for sand, grus og sten.

Vejforholdene og ikke mindst oversigtsforholdene gennem Barløse by betragtes af kommunen som uegnede for vedvarende grustrafik, ligesom vejbelægningen på Skovvangsvej er underdimensioneret i forhold til den ansøgte trafikbelastning. Det anføres, at disse forhold dog ikke bør være afgørende såfremt andre forhold taler for en tilladelse.

Det af Odense Bys Museer anført, at der er ikke registreret objekter af antikvarisk interesse indenfor det ansøgte indvindingsområde.

Danmarks Naturfredningsforening anfører i klagen, at det af regionplanen fremgår, at grusindvindingen skal koncentreres i et antal udpegede graveområder. Foreningen finder ikke, at der foreligger væsentlige samfundsmæssige interesser eller særlige forhold, der kan begrunde tilladelsen til indvinding på det omhandlede sted. Der findes materialer af tilsvarende kvalitet ved Gelsted og tilladelsen vil ikke give en langsigtet løsning af de begrænsede råstofmængder på Vestfyn.

Foreningen frygter, at indvinding af råstoffer på dette areal vil kunne føre til yderligere råstofindvinding på de tilstødende arealer, uden at området indgår i en samlet vurdering af, hvor det er mest hensigtsmæssigt at placere den fremtidige råstofindvinding. Det anføres, at Danmarks Naturfredningsforening på baggrund af dette anbefaler, at råstofindvindingen ophæves og at en eventuel indvinding afventer den kommende regionplanrevision.

Fyns Amt har bemærket, at det med regionplanen har været amtsrådets mål at begrænse men ikke helt udelukke råstofindvinding i det øvrige åbne land. Det fremgår af regionplanen, at der allerede idag er proble-

mer med at fremskaffe grove grus- og stennaterialer på Nord- og Vestfyn.

Det er ikke muligt for amtet, at pege på større forekomster med rimeligt indslag af grove materialer på steder på Vestfyn, hvor der ikke samtidig er væsentlige fredningsmæssige interesser.

Det anføres, at amtet på baggrund heraf vurderer veldokumenterede forekomster med et højt indhold af grove materialer som et særligt forhold, der eventuelt kan medvirke til at det meddeles tilladelse.

Fyns Amt har under henvisning til regionplanens retningslinier om råstofindvinding i det øvrige åbne land skønnet, at der i den omhandlede sag foreligger særlige forhold, der taler for en tilladelse.

Fyns Amt har med henblik på en beskyttelse af de naturmæssige interesser ikke meddelt tilladelse til en egentlig råstofindvinding under grundvandspejlet. Det anføres endelig, at det er amts vurdering, at naturinteresserne kun tilsidesættes i meget beskedent omfang.

Det er af B anført, at der er foretaget prøvegravning i indvindingsområdet, som viser at råstofmaterialerne har en kvalitet/stenprocent og et omfang, der sjældent forekommer på Vestfyn.

A. ejer af ejendommen, har udtalt, at vandhullet ligger øst for graveområdet og at hullet er omgrænset af lerbakker på alle sider, hvorfor vandstanden i hullet ikke vil blive påvirket af gravearbejdet.

Skov- og Naturstyrelsen har anført, at det specielle ved råstofforekomsterne på Fyn er, at de oftest er små, geologisk forstyrrede og af varierende kvalitet og dermed vanskelige at lokalisere og kortlægge. Derfor vil konstateringen af kvalitetsmaterialer, selv i mindre mængder, altid være interessant i en langsigtet forsynings-sammenhæng.

Styrelsen finder det velbegrunder, at administrationen af enkeltager på denne måde spiller sammen med kortlægningen og planlægningen iøvrigt. Styrelsen har derfor ikke bemærkninger til de af Fyns Amt foretagne vurderinger i forhold til den amtslige planlægning.

Området er i regionplanen udpeget til drikkevandsområde, men Skov- og Naturstyrelsen finder at vilkårsfastsættelsen opfylder de krav, der kan ønskes, og styrelsen har derfor ikke bemærkninger hertil.

Styrelsen er enig med amtet i, at der ikke forudsættes en tilladelse efter naturbeskyttelseslovens § 3 til gennemførelse af råstofgravningen. Samlet set finder styrelsen således, at den meddelte tilladelse ikke strider mod de hensyn, der skal varetages ved administrationen af råstofloven.

I sagens behandling har deltaget 8 af Naturklagenævnets 10 medlemmer.

Naturklagenævnet skal udtale:

Vestfyn er et område, hvor der er forsyningsproblemer for så vidt angår grovere materialer. Der ses, efter det af Fyns Amt og Skov- og Naturstyrelsen oplyste, ikke at være problemer i forhold til det nærliggende vandløb og søen, ligesom der ikke skønnes at være problemer i forhold til vandindvindingsinteresserne i området.

Da bebyggelse i regionplanen for råstofindvinding i det øvrige åbne land således synes at være opfyldt, ses der ikke at være grundlag for at ændre den af Fyns Amts trufne afgørelse.

Fyns Amts tilladelse efter råstoflovens § 7, stk. 1, med vilkår stadfæstes derfor.

Afgørelsen er truffet med 7 stemmer mod 1. Mindretallet har stemt for, at meddele afslag.

Afgørelse af 29. juni 1995

Byplan – boligområde – bygningshøjde – forholdet til byggebygvningen

Antaget ved formandsafgørelse, at en byplanvedtægt, der forbeholdt et område for åben og lav boligbebyggelse, ikke derved havde maksimaliseret etageantallet til én etage med udnyttet tagetage. Spørgsmålet om lovligheden af et tilbygget »ådm« over den eksisterende tagkonstruktion målte derfor afgøres alene efter byggebygvningen.

Pandrup kommune har den 28. november 1993 på visse vilkår lovliggjort en tilbygning af ejendommen matr.nr. ... beliggende Blokhus. Advokatfirmaet ... har for ejeren af naboejendommen ... pådraget afgørelsen til Nordjyllands Statsamt.

Med skrivelse af 7. marts 1995 har Nordjyllands Statsamt videresendt klagen til Naturklagenævnet, idet statsamtet har anført, at klagen ud over at vedrøre forskellige forhold efter byggebygvningen også vedrører forhold, der er omfattet af planloven.

Ejendommen er omfattet af byplanvedtægt nr. 12 for Pandrup kommune, byplanvedtægt for Hune by, og beliggende i vedtægtens område IV. Det er om dette

område i vedtægtens § 2, stk. 5, fastsat, at der kun må opføres åben og lav boligbebyggelse. Bebyggelsen kan bestå af fritliggende parcelhuse, række- og kædehuse o. lign.

Ejeren f... har på sin ejendom bl.a. opført en tilbygning bestående af et »ådm«, der er bygget op over den eksisterende tagkonstruktion.

Der er mellem kommunen og klageren enighed om, at der på ejendommen lovligt kan opføres en bygning i 1-etage. Kommunen finder, at bygningen incl. tårnet ikke overskrider 1-etage, hvorimod klageren anser bygningen for at være opført i 2 etager.

Naturklagenævnets formand har på nævnets vegne jf. planlovens § 58, stk. 2, truffet følgende afgørelse:

Byplanvedtægten indeholder ikke for det pågældende område bestemmelser om maksimal bygningshøjde eller maksimal etageantal.

Bestemmelsen om, at der på ejendommen må opføres »åben og lav bebyggelse« kan endvidere ikke antages at indebære en regulering af det maksimale etageantal i 1-etage. Spørgsmålet om lovligheden af den omhandlede bebyggelse må herefter alene henføres under Statsamtet som klagemyndighed efter byggebygvningen.

Sagen afvises fra Naturklagenævnet.

Afgørelse af 30. juni 1995

Lokalplan – losseplads – hjemmel (fortolkning af planlovens § 15, stk. 2, nr. 9) – forholdet til miljøbeskyttelsesloven

En lokalplanbestemmelse forbød deponering af genanvendeligt eller brændbart materiale på en kontrolleret fælleskommunal losseplads. Amtsbestemmelser af lossepladsen efter miljøbeskyttelsesloven § 30, stk. 5 tillod under visse omstændigheder sådan deponering. Statsamtet ved formandsafgørelse, at lokalplanbestemmelsen var ugyldig som uden hjemmel i planloven, da bestemmelsen ikke havde en særlig planlægningsmæssig begrundelse, og da miljøbeskyttelsesloven indeholdt et detaljeret grundlag for reguleringen af lossepladsens drift.

1. Sml. ovenfor s. 247 om en tilsvarende harmonisering af byggebygvningen.

Vojens Byråd vedtog den 22. december 1994 endeligt lokalplan nr. 3202 for et område til offentlige formål ved Dybdal (kontrolleret losseplads på ejendommen matr.nr. 269 af Styding Ejervang). Affaldsregion Nord har pådraget afgørelsen til Naturklagenævnet.

Affaldsregion Nord (AFRN) er en fælleskommunal institution oprettet den 1. juli 1980 mellem kommunerne Christiansfeldt, Gram, Haderslev, Nørre Rangstrup, Rødding og Vojens. AFRN har til formål at forestå affaldsbehandlingen for samarbejdskommunerne.

Lokalplan nr. 32-02 har blandt andet følgende bestemmelser:

»1.1 Lokalplanen har til formål:
at sikre, at det af planen omfattede område anvendes til kontrolleret fælleskommunal losseplads,
(...)

at sikre lokalplanområdet og de tilstødende områder mod gener i form af støj samt forurening af luft, jord og vand.
(...)
(...)

3.1

Der må på pladsen ikke deponeres genanvendeligt eller brændbart materiale.»

Lokalplan nr. 32-02 afloser lokalplan nr. 32-01 for et område til offentlige formål ved Dybdal (kontrolleret losseplads) vedtaget endeligt den 27. oktober 1982. Denne lokalplan indeholdt ikke et forbud mod deponering af genanvendeligt eller brændbart materiale på pladsen.

Sønderjyllands Amt har den 20. december 1982 meddelt Affaldsregion Nord godkendelse af henhold til miljøbeskyttelsesloven til at etablere kontrolleret losseplads på ejendommen. Godkendelsen omfatter følgende af faldstyper:

I Fyld (overskudsjord, rent bygningsaffald).

II Almindeligt affald (storskrud, haveaffald, erhvervsaffald og bygningssaffald).

III Slagger og flyveske (fra varmecentraler og affaldsforbrændingsanlæg indenfor AFRN).

Affaldstype IV omfatter normalt ikke dagrenovation og andet brændbart affald. Dette leveres til affaldsforbrændingsanlæg. Kun i tilfælde af driftsstop på forbrændingsanlæg kan det komme på tale at deponere dette affald på lossepladsen.»

Ved tillæg til denne godkendelse har amtet yderligere tilladt deponering af olieforurenede jord, briketteret i gips slam og asbestholdige materialer på lossepladsen.

Klageren har anført, at lokalplanens bestemmelse i pkt. 3.1, om at der ikke må deponeres genanvendeligt eller brændbart materiale på lossepladsen, er for restriktiv, idet der ikke tages hensyn til driftsstop på kraftværket i Haderslev. Endvidere skelner lokalplanen ikke mellem brændbart og forbrændingsøget affald.

Klageren finder ikke, at der er hjemmel til ved lokalplan at forbyde deponering af genanvendeligt eller brændbart materiale. Forholdet henhører således under virksomhedens miljøgodkendelse og affaldslovgivningen. Klageren ønsker at fortsætte deponering på lossepladsen ifølge den nuværende miljøgodkendelse.

Vojens Kommune har anledning af klagen udtalt, at forbudet mod deponering af genanvendeligt eller brændbart materiale har til formål at begrænse naboejner og ressourcetilførsel (miljøhensyn). Kommunen finder således, at bestemmelsen er tilstrækkeligt planlægningsmæssigt begrundet, og forventer, at den vil afspejle sig i en revideret miljøgodkendelse for AFRN ved årsskiftet 1995/96.

Naturklagenævnets formand har på nævnets vegne, jf. planlovens § 58, stk. 2, truffet følgende afgørelse: Det følger af planlovens § 58, stk. 1, nr. 3, at retlige spørgsmål i forbindelse med en kommunes afgørelser efter planloven kan påklages til Naturklagenævnet.

Det er et retligt spørgsmål, om Vojens Kommune har haft hjemmel i planloven til at vedtage en lokalplan, der forbyder deponering af genanvendeligt eller brændbart materiale på en kontrolleret fælleskommunal losseplads.

Efter planlovens § 15, stk. 2, nr. 2, kan der i en lokalplan optages bestemmelser om et områdes anvendelse, herunder om at nærmere angive arealer forbeholdes til offentlige formål.

Af Vejledning om planloven (s. 67) fremgår følgende:

»Ved »områdets anvendelse« forstås en generel angivelse af områdets anvendelse, fx til parcelhusbebyggelse, etageboligbebyggelse eller industriformål. (Bestemmelsen i § 15, stk. 2.) nr. 2 adskiller sig herved fra (be stemmelserne i § 15, stk. 2.) nr. 8 og 9, der muliggør en detaljeret regulering af bebyggelse og ubenyttede arealer.»

Efter planloven kan kommunen således fastsætte bestemmelser om, at ejendommen anvendes til losseplads. Spørgsmålet er, om kommunen yderligere kan regulere, hvad der må deponeres på lossepladsen, i form af et forbud mod deponering af genanvendeligt eller brændbart materiale.

KFE 1998.214

Afgørelse af 4. maj 1998

Landzone – vindmølle – rammer for tilladelse – partshøring – offentliggørelse

Ved forrandsafgørelse stadfæstedes amtets afgørelse om, at landzonetilladelse til opstilling af en 600 kW vindmølle med 46 m navhøjde og 48 m rotordiameter kunne udnyttes til opstilling af en mindre støjende 750 kW mølle med 45 m navhøjde og 48 m rotordiameter. Afgørelsen skulle derfor ikke offentliggøres på ny. Samtidig statueret, at naboer, der boede i en afstand af ca. 419 m – ca. 950 m fra opstillingsstedet, ikke havde krav på at blive partshørt, da tilladelsen fandtes at berøre en videre ubestemt kreds af personer, så at undtagelsesbestemmelsen i forvaltningslovens § 19, stk. 2, nr. 5, fandt anvendelse. Annoncering i det lokale dagblad, hvori amtet sædvanligvis offentliggjorde landzonetilladelser fandtes at være i overensstemmelse med planlovens krav til offentliggørelse.^{1 2}

Vestsjællands Amt har den 7. januar 1998 meddelt F, Energicenter Sjælland, Engtoften 7, 4593 Eskebjerg, tilladelse efter planlovens § 35 (landzone) til opstilling af en NEG Micon M1800/600 vindmølle med 46 m navhøjde, 48 m rotordiameter og en installeret effekt på

1 Afgørelsen om partshøring og offentliggørelse vedrørende landzonetilladelse er i overensstemmelse med nævnsafgørelse af 20. februar 1998 om opstilling af vindmølle i Helsing Kommune.

² Tilladelsen var offentliggjort i Frederiksborg Amtstavis, der havde et oplag på 33.000 i Frederiksborg og Roskilde Amt. Ifølge Post Danmarks statistik var der pr. 15. oktober 1997 159.127 husstande i Frederiksborg Amt. Nævnet (8 medlemmer) tilkendegav enstemmigt bl.a.: »Frederiksborg Amtstavis er den avis, som amtet har anvendt til offentliggørelse af landzonetilladelser gennem mange år. Avisen er det eneste lokale dagblad, som dækker hele amtet. Uanset at det ville være mere hensigtsmæssigt at annoncere i en avis med større udbredelse, har nævnet som bestemmelsen i planlovens § 35, stk. 7, er udformet, ikke grundlag for at forkaste den af amtet valgte offentliggørelsesmåde.«

Et flertal på 6 medlemmer fandt, at forvaltningslovens § 19, stk. 2, nr. 5, fandt anvendelse, mens 2 medlemmer fandt at de 2 klagere, der boede henholdsvis 300 m og 600 m fra opstillingsstedet og havde gjort lysgener og støjgener gældende (den ene klager, der drev en strudsefarm gjorde gældende, at strudsene var meget følsomme over for støj og bevægelser, medens den anden klager anførte skyggegener fra møllen i beboelsen) måtte anses som væsentligt og i særlig grad berørte og derfor burde have været partshørt.

2 Afgørelsen ses – på samme måde som den i note 1) omtalte afgørelse – ikke direkte at have taget stilling til, om de pågældende måtte anses som parter, men udtrykker, at selv om de måtte anses som parter, ville undtagelsesbestemmelsen i forvaltningslovens § 19, stk. 2, nr. 5, finde anvendelse.

600 kW på ejendommen matr.nr. 2a Mulstrup By, Norstrup, beliggende Haslevvej 143 i Ringsted Kommune. Amtets afgørelse blev offentliggjort den 16. januar 1998 med en klagefrist på 4 uger fra offentliggørelsen.

Den 26. februar 1998 har Vestsjællands Amt på forespørgsel fra ansøgeren meddelt denne, at der inden for landzonetilladelsens rammer i stedet kan opstilles en mølle af typen NM750/48 med 45 m navhøjde, 48 m rotordiameter og en installeret effekt på 750 kW. Det er herved lagt til grund, at rotordiameteren er uændret, at navhøjden ikke øges, men tværtimod mindskes, og at støjbelastningen bliver mindre.

M, som tillige repræsenterer en række andre beboere i området, har klaget over afgørelsen ved brev af 22. marts 1998, som er modtaget i Vestsjællands Amt den 25. marts 1998.

Klagerne bor i en afstand af ca. 419 m – ca. 950 m fra det sted, hvor møllen skal opføres.

Klagerne har bl.a. anført, at de godt er klar over, at de normale indsigelsesfrister er overskredet, men de har ikke hørt om vindmøllen, før man begyndte at tegne anparter, og har derfor ikke været i stand til at gøre indsigelse før nu. De anfører, at klagefristen på 4 uger ifølge planlovens § 60 ikke gælder i de tilfælde, hvor en afgørelse træffes indirekte og ikke offentliggøres. I de tilfælde gælder fristen først fra det tidspunkt, man erfarer, at der er givet landzonetilladelse. Den sidste landzonetilladelse, amtet har givet er ikke offentliggjort. Endvidere er landzonetilladelsen af 7. januar 1998 offentliggjort i Dagbladet, som ikke alle læser. Klagerne gør endvidere gældende, at de som direkte naboer til møllen skulle have haft skriftlig naboorientering om sagen.

Vestsjællands Amt har telefonisk oplyst, at amtet i en længere årrække (ca. 10 år) har offentliggjort landzonetilladelser i Dagbladet, der er det lokale dagblad og almindeligt udbredt i området.

Naturklagenævnets formand har på nævnets vegne, jf. planlovens § 58, stk. 2, truffet følgende afgørelse:

Ifølge planlovens § 60, stk. 1, skal klage være indgivet inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. I tilfælde, hvor en afgørelse træffes indirekte og således ikke meddeles eller offentliggøres, regnes fristen fra det tidspunkt, hvor klageren har fået kendskab til afgørelsen.

Naturklagenævnet er enig i Vestsjællands Amts afgørelse af 26. februar 1998, hvorefter opførelse af en mølle af typen NM750/48 med 45 m navhøjde, 48 m rotordiameter og en installeret effekt på 750 kW kan

ske inden for den af amtet den 7. januar 1998 meddelte landzonetilladelsens rammer. Der er således ikke tale om meddelelse af en ny landzonetilladelse efter planlovens § 35, stk. 1.

Til det af klagerne anførte om, at de som naboer burde være hørt, inden tilladelsen blev meddelt, bemærkes, at der efter planloven ikke består nogen umiddelbar pligt til høring af de omboende før meddelelse af landzonetilladelse.

Efter forvaltningsloven er det først og fremmest afgørelsens adressat, der er part i en sag. Herudover anses personer, der har en væsentlig og individuel interesse i sagens udfald for at være parter.

Det følger af forvaltningslovens § 19, stk. 1, at der under visse omstændigheder er pligt til at høre en sags parter, forinden afgørelse træffes.

Efter forvaltningslovens § 19, stk. 2, nr. 5, gælder bestemmelsen i § 19, stk. 1, ikke, hvis: »den påtænkte afgørelse vil berøre en videre ubestemt kreds af personer, virksomheder m.v., eller hvis forelæggelsen af oplysningerne for parter i øvrigt vil være forbundet med væsentlige vanskeligheder«. Bestemmelsen tager sigte på den situation, at det ikke umiddelbart lader sig gøre udtømmende at identificere, om der blandt denne større kreds af personer er enkelte, der bliver så væsentligt og individuelt berørt af afgørelsen, at disse må betragtes som parter.

Afgørelsen om at give tilladelse til opstilling af vindmøllen findes at berøre en sådan videre ubestemt kreds af personer, såvel med hensyn til de påberåbte påvirkninger som med hensyn til andre, herunder landsskabelige genvirkninger, at der efter forvaltningslovens § 19, stk. 2, nr. 5, ikke har været pligt til at foretage partshøring.

Det bemærkes, at det fremgår af landzonetilladelsen af 7. januar 1998, at C der er den nærmest boende af klagerne, og hvis ejendom ligger ca. 419 m fra den ansøgte placering, er blevet underrettet direkte ved kopi af afgørelsen, som tillige indeholder oplysning om klagefristen.

Vestsjællands Amts landzonetilladelse af 7. januar 1998 er offentliggjort i overensstemmelse med planlovens § 35, stk. 7. Der er ikke tale om en indirekte truffet afgørelse. Det angives ikke nærmere i § 35, stk. 7, eller i lovbemærkningerne til bestemmelsen, hvordan en sådan offentliggørelse skal foregå. Det oplyses alene, at formålet med bestemmelsen er at gøre klageberetigede opmærksom på afgørelser, der eventuelt ønskes påklaget.

Planlovens § 35, stk. 7, er en videreførelse af den hidtil gældende regel i by- og landzonelovens § 9, stk.

17.

9, om offentliggørelse ved annoncering af tilladelser. I cirkulære om by- og landzoner af 29. juni 1984, der indeholder nærmere forskrifter for den dagældende lovs administration, anføres det, »at offentliggørelsen skal ske ved annoncering i stedlige, periodiske blade, der er almindeligt udbredt i området, herunder eventuelt i ugentlige lokalblade.«

Dagbladet, der er almindeligt udbredt i området, er den avis, som amtet har anvendt til offentliggørelse af landzonetilladelser gennem mange år. Som bestemmelsen i planlovens § 35, stk. 7, er udformet, findes der ikke grundlag for at forkaste den af amtet valgte offentliggørelsesmåde. Annonceringen af landzonetilladelsen må derfor anses for at være i overensstemmelse med planlovens krav.

Fristen for at klage over landzoneafgørelsen udløb den 13. februar 1998.

Klagen er modtaget i Vestsjællands Amt den 25. marts 1998. Klagen er således indkommet efter klagefristens udløb, og Naturklagenævnet kan derfor ikke realitetsbehandle klagen.

17.

Afgørelse af 24. november 1998

Råstofindvinding – nabos partsstatus – ugyldighed – hjemvisning

Et amt havde meddelt og offentlig bekendtgjort en tilladelse til råstofgravning. 6 uger efter klagefristens udløb klagede ejeren af naboejendommen. Indvindingsområdet lå 3 m fra klagerens skel og 14 m fra hans terrasse. Klageren gjorde blandt andet gældende, at han var part i sagen, men ikke partshørt og orienteret om afgørelsen. Ved forrandsafgørelse stateret, at naboen efter forvaltningslovens § 19 burde have været partshørt. Naboen havde derfor krav på individuel underretning. Uanset at råstoflovens § 12, stk. 2, fastsætter, at underretning til klageberettigede kan finde sted ved offentlig annoncering. Der blev i afgørelsen lagt vægt på, at annonceringsmuligheden skulle tilgodes parters interesser. Da manglende partshøring var en væsentlig sagsbehandlingsfejl, blev afgørelsen ophævet som ugyldig og sagen hjemvist til fornyet behandling i amtet.

Sønderjyllands Amt har den 7. juli 1998 offentliggjort en tilladelse efter råstoflovens § 7, stk. 1, til indvinding af sand, sten og grus på ejendommen matr.nr. 5 Kolstrup, Stepping i Christiansfeld Kommune. Advokat Jan Malenda, Advodan, har påklaget afgørelsen til Naturklagenævnet på vegne af B, der ejer naboejendommen Nygård, matr.nr. 53, Kolstrup Landevej 17. Klagen er indgivet den 17. september 1998.

Det ansøgte og områdets karakter

Den ansøgte ejendom ejes af J. Kastvråvej 18, Kastvrå, 6560 Sommersted, og den påklagede tilladelse er udstedt til entreprenørfirmaet I/S Gummiged v/E. og O. Weisbjerg, Vestergade 5, Tapsore, 6070 Christiansfeld.

Der er tale om indvinding i 10 år af årligt ca. 35.000 m² sand, sten og grus fra et indvindingsområde på ca. 2,7 ha. Der har tidligere været indvundet råstoffer umiddelbart vest for det nu ansøgte areal, der ligger lige syd for klagerens bolig. Indvindingsområdets grænse går 3 m fra skel til klagerens ejendom og dermed ca. 14 m fra klagerens terrasse.

Aralet er beliggende øst for landevejen mellem Stepping og Kolstrup i et område, der i regionplanen er udlagt som jordbrugsområde. Området umiddelbart øst for Stepping by var i regionplan 1993-2004 udlagt som råstofgraveområde, og der foregår råstofindvinding i dette område.

Ifølge amtets oplysninger er der i den foreliggende sag tale om udgravning i en mindre bakke efter en graveplan, der er integreret i indvindingsstilladelsen. Efter afsluttet råstofindvinding vil arealet blive efterbehandlet til landbrugsmæssig anvendelse med »bløde skrænthældninger«, således at der ikke vil blive efterladt et sår i landskabet.

Indvindingen skal ske ved anvendelse af en gummiged, et tørsorteringsanlæg, en mobil skurvogn og en lukket container. Afrømmet muld oplægges som støjvold ved naboejendommens skel (klagerens ejendom). Normal driftstid er i ansøgningen angivet til mandag til fredag, kl. 07 til 17. Tilladelsen indeholder vilkår om det ækvivalente støjniveau fra indvindingsområdet målt i skel ved nærmeste nabobeboelse. Der er således fastsat maksimale værdier fordelt på alle ugens dage og alle døgnets timer.

Adgang til indvindingsområdet skal ske ad en privat fællesvej, der tillige benyttes af klageren.

Klageren blev først den 31. august 1998 vidende om sagens eksistens, idet klageren ikke har været inddraget i sagen, og da klageren ikke har været opmærksom på tilladelsens offentliggørelse med klagevejledning i Jyske Vestkysten. Klagen er navnlig støttet på følgende:

- manglende forudgående partshøring, jf. forvaltningslovens § 19,
- manglende orientering om tilladelsen, jf. råstoflovens § 12, 1. pkt.,
- utilstrækkelig begrundelse for tilladelsen,
- området er regionplanlagt til jordbrug og ikke til råstofgravning, og er beliggende tæt ved et regionplanlagt naturområde og økologiske veje,
- der er tale om grus af middel klasse og dermed ikke et sjældent produkt eller et produkt af særlig kvalitet,
- problematisk tilladt vejadgang ad privat fællesvej, der er en knap 4 m bred grusvej, som er eneste adgangsvej til klagerens ejendom,
- tilladelsens vilkår er urimelige i forhold til hensynet til klageren, herunder den tilladte gravetid døgnet rundt og skelafstanden på 3 m,
- utilstrækkelig hensyntagen til klagerens bygningsmæssige forhold, idet klagerens ejendom er fra 1860, opført i kampesten og beliggende i en lavning,
- utilstrækkelig hensyntagen til øvrige forhold på klagerens ejendom, herunder en brønd og et vandhul, samt områdets dyreliv,
- tilladelsen indebærer alt i alt et ulovligt indgreb i klagers ejendomsret i kraft af en betydelig ejendomsværdiforringelse.

Sønderjyllands Amt har i anledning af klagen bekræftet, at klageren ikke har været inddraget i sagen forud for den meddelte tilladelse. Dette skyldes, at det ikke fremgik af de for amtet foreliggende oplysninger, at klagerens ejendom var en selvstændig ejendom. Amtet har i den forbindelse anført, at ejendommen må have været under matrikulær berigtigelse som følge af klagerens køb af ejendommen for et par år siden. Såfremt amtet havde været opmærksom på dette ejerforhold, ville klageren være blevet hørt som nabo med en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald.

Amtet har endvidere bemærket, at de nu af klageren anførte klagepunkter efter forvaltningens opfattelse ikke ville have resulteret i et afslag, såfremt de havde været inddraget ved amtets afgørelse. Dette skyldes, at vilkårene i en råstofstilladelse ifølge amtets praksis er så restriktive med hensyn til støj og støv, at det ikke bør være en større gene at være nabo til en grusgrav, end til en hvilken som helst anden erhvervsaktivitet i det åbne land. Ligeledes finder amtet, at hensynet til drikkevand er sikret, idet der vil blive foretaget regelmæssige grundvandsmålinger til registrering af grundvandsbevægelserne.

I øvrigt har amtet oplyst, at amtet den 2. september 1998 på et møde med klageren har foreslået at ændre graveplanen, således at graveretningen ændres fra nord-syd til øst-vest og startende fra syd. Herved vil der til stadighed fremstå en naturlig støv- og støjskærm ind mod klagerens ejendom, ligesom indvindingsområdet vil være skjult set fra klagerens hus og have. Med denne graveplan vil den planlagte støjvold mod klagerens ejendom kunne undlades. Amtet har desuden bemærket, at et mindre vandhul øst for klagerens bygninger vil kunne sikres mod dræning ved at stille vilkår om, at der ikke må graves nærmere vandhullet end 25 m.

Det fremgår i øvrigt af sagens akter, at amtet ved fristens udløb meddelte ansøger, at der ikke var indkommet klager over tilladelsen, hvorefter amtet den 15. september udstedte igangsættingsstilladelse, idet de stillede vilkår om økonomisk garanti og dækning af tinglysningsafgift var opfyldt. Amtet har til brug for sagen oplyst, at ansøgeren ikke har påbegyndt en udnyttelse af tilladelsen.

Ansøgeren har i anledning af klagen og amtets udtalelse bemærket, at man for at tilgodese klageren kunne lade tilkørslen til indvindingsområdet ske ved begyndelsen af den nuværende træække et godt stykke fra den i tilladelsen givne adgangsvej. Ligeledes kan ansøgeren acceptere en ændring af graveretningen, således at gravningen påbegyndes i det sydvestlige hjørne og i tre etaper føres mod nord op mod klagerens ejendom. I øvrigt har ansøgeren bemærket, at klagerens ejendom er tilsuttet et offentligt vandværk.

Endelig har ansøgeren for god ordens skyld bemærket, at den foreslåede ændring af tilkørselsvej og graveretning vil være en ændring af den meddelte tilladelse, som derfor skal gives af amtet.

Naturklagenævnets afgørelse

Naturklagenævnets formand har på nævnets vegne jf. råstoflovens § 14, stk. 1, truffet følgende afgørelse:

Råstoflovens § 16 fastslår endvidere følgende:

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. (...)

Stk. 3. En tilladelse må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet.

Stk. 4. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Klageren er i denne sag klageberettiget efter råstoflovens § 15, nr. 3, og spørgsmålet er herefter, om amtet har været berettiget til alene at foretage offentlig annoncering af tilladelsen i stedet for individuel underretning af klageren, jf. råstoflovens § 12, 2. pkt.

Bestemmelsen om underretning ved annoncering blev indsat i råstofloven af 1977 med § 11, stk. 1, der havde følgende ordlyd:

Den omhandlede tilladelse til råstofindvinding blev offentliggjort i Jydske Vestkysten tirsdag den 7. juli 1998 med oplysning om en klagefrist på 4 uger, jf. råstoflovens 16.

Den foreliggende klage er indgivet torsdag den 17. september 1998 og dermed godt 6 uger efter udløbet af den annoncerede klagefrist; dog på et tidspunkt hvor gravetilladelsen endnu ikke er påbegyndt udnyttet.

Klageren fik kendskab til tilladelsen den 31. august 1998 og tog derefter kontakt til amtet, der den 2. september afholdt et møde med klageren om sagen. Klagen er således indgivet godt 14 dage efter, at klageren har fået kendskab til sagen.

Under hensyn til det oplyste om klagerens ejendoms karakter og beliggenhed som eneste nabo umiddelbart op ad det ansøgte indvindingsområde må klageren betragtes som part i amtets råstofsag i forvaltningslovens forstand. Dette indebærer, at klageren som part havde krav på forudgående parthøring efter forvaltningslovens § 19.

Ifølge råstoflovens § 12, 1. pkt., skal amtet underrette de klageberettigede, jf. § 15, om afgørelser, der kan påklages. Underretning til klageberettigede efter § 15, nr. 3 og nr. 5, kan dog finde sted ved offentlig annoncering, jf. § 12, 2. pkt.

Råstoflovens § 15 giver klageret til:

- 1) adressaten for afgørelsen,
- 2) en offentlig myndighed,
- 3) enhver, der i øvrigt har en væsentlig, individuel interesse i afgørelsen,
- 4) Danmarks Naturfredningsforening,
- 5) lokale foreninger og organisationer, der har en væsentlig interesse i afgørelsen.

»Amtsrådets afgørelser i henhold til § 7 skal meddeles skriftligt til ansøgeren, til de myndigheder, der har været inddraget i sagens behandling samt til privatpersoner, der må antages at have en væsentlig, individuel interesse i afgørelsen. Underretning til de nævnte privatpersoner kan eventuelt finde sted ved offentlig annoncering.«

Det er i lovbemærkningerne oplyst, at de hidtil gældende bestemmelser i 1972-loven kunne indebære, at en person med en væsentlig interesse i en sag var afskåret fra at klage, fordi vedkommende ikke havde været opmærksom på annonceringen af ansøgningen. Efter 1972-loven kunne der således alene klages, såfremt vedkommende reagerede inden 4 uger efter annoncering af en indgivet ansøgning.

Af lovbemærkningerne fremgår i øvrigt, at privatpersoner, der må antages at have en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald, skal underrettes skriftligt om trufne afgørelser. Da det kan være vanskeligt klart at afgrænse de privatpersoner, der måtte have en væsentlig, individuel interesse i, hvilken afgørelse der træffes i en sag om råstofindvinding, åbnes der i bestemmelsen mulighed for, at en underretning kan finde sted ved offentlig annoncering.

Af miljøministerens svar på spørgsmål 49 stillet den 5. januar 1997 under folketingets lovforberedende arbejde fremgår, at det er lovens hovedregel, at der skal ske individuel underretning til personer med væsentlig, individuel interesse i sagens udfald, men at det i visse særligt indgribende sager kan være vanskeligt på forhånd at afgrænse denne kreds, hvorfor der er åbnet mulighed for, at den pågældende myndighed kan opfylde sin underretningspligt ved en offentlig annoncering.

Bestemmelsen om offentlig annoncering har således ikke i sig selv det sigte at fastslå en entydig klagefrist af hensyn til ansøgeren, men at styrke eventuelle vanskeligt identificerbare parters klagemulighed.

Af lovbemærkningerne til den nugældende formulering af bestemmelsen i råstoflovens § 12 fremgår alene, at bestemmelsen svarer til den tidligere, dog med den forskel, at underretning af lokale foreninger og organisationer ligeledes kan ske ved offentlig annoncering. Heller ikke her er der henvist til hensynet til ansøgeren.

På baggrund af lovbemærkningerne til råstoflovens § 12 (tidligere § 11) og set i sammenhæng med almindelige forvaltningsretlige regler om bekendtgørelse af afgørelser må det antages, at amtet har pligt til at underrette parten individuelt om afgørelsen, når der er tale om en part, der har været parthørt, eller som burde have været parthørt, jf. forvaltningslovens § 19. Denne pligt til individuel underretning må antages at bestå uanset, at der er foretaget offentlig annoncering af afgørelsen.

I den foreliggende sag har amtet således tilsidesat sin forpligtelse til at underrette klageren individuelt om tilladelsen. Dette betyder, at fristen for at påklage den meddelte tilladelse først begynder at løbe fra det tidspunkt, hvor afgørelsen er behørigt meddelt i forhold til klageren. På denne baggrund må klagen betegnes som rettidig, og sagen kan derfor optages til realitetsbehandling.

Amtets undladelse af at parthøre klageren forud for den trufne afgørelse indebærer, at afgørelsen er behørigt med en retlig mangel, og tilladelsen er derfor ulovlig. Forvaltningslovens § 19 om obligatorisk forudgående parthøring har til formål at medvirke til at sikre, at afgørelsen får det materielle rigtige indhold. Der er således ved den undladte parthøring begået en væsentlig sagsbehandlingsfejl, der kan have påvirket afgørelsens indhold.

Som følge heraf må tilladelsen ophæves som ugyldig og sagen hjemvises til amtet til fornyet behandling. Hensynet til den, der har fået tilladelsen og måtte have indrettet sig i tillid hertil, må herefter indgå ved amtets formodede vurdering af sagen.

På denne baggrund findes det uforment at tage stilling til sagens øvrige klagepunkter, herunder spørgsmålet om, hvorvidt amtets afgørelse er forsynet med en tilstrækkelig begrundelse i forvaltningslovens forstand.

Afgørelsen går herefter ud på at ophæve Sønderjyllands Amts tilladelse af 7. juli 1998 og hjemvise sagen til amtet til fornyet behandling.

~~Det forhold, at ansøgeren tillige ejer en anden skov-
ejendom, og at der er tale om et areal, der p.t. ikke er
træbevokset i nævneværdig grad giver ikke sig selv
tilstrækkeligt grundlag for at fravige lovens hovedregel.
Disse medlemmer stemmer derfor for at stadfæste
Fussingsø Statsskovdistrikts afslag.~~

~~Mindretallet (Aage Brugsøgaard og J.J. Bolvig) finder
at der bør meddeles dispensation til det ansøgte, navnlig
med henvisning til, at skoven drives sammen med ansø-
gerens anden skovejendom 8 km derfra.~~

~~I overensstemmelse med flertallets stemmeafgivning
går Naturklagenævnets afgørelse herefter ud på, at Fus-
singø Statsskovdistrikts afgørelse af 19. marts 1997
stadfæstes.~~

KFE 1998.201

Afgørelse af 4. februar 1998

Dispensation fra lokalplan – klageberettigelse

En kommune dispenserede fra bestemmelser i bygge-
lovgivningen til opførelse af en 85 m² stor carport på ejendom om-
fattet af lokalplan, der skulle sikre det eksisterende købstads-
miljø. En klager, der boede ca. 500 m fra ejendommen uden
for lokalplanområdet gjorde gældende, at carporten på grund
af sin størrelse indebar en så væsentlig afvigelse fra lokalpla-
nens formål, at en ny lokalplan var påkrævet. Klageren henvi-
ste til, at han som borger og tidligere amtsrådsmedlem var
interessert i planlægningen for området. Ved formandsaf-
gørelse afvises klagen med henvisning til, at klageren, der
boede 500 m fra den ansøgte carport og ikke havde nogen
særlig tilknytning til lokalplanområdet eller konkret interesse
i byggeriet, ikke havde den fornødne retlige interesse i sagens
udfald.¹

Nibe kommune har den 18. juni 1997 meddelt tilladelse
til opførelse af en 83 m² stor carport på ejendommen
matr. nr. 112 a, Nibe bygrunde, beliggende Skomager-
gade 24, Nibe. Kommunen har til gennemførelse af

1 Afgørelsen, der synes at indeholde en stramning i forhold til
Planstyrelsens tidligere praksis, hvor manglende retlig inter-
esse sjældent blev gjort gældende i forbindelse med retlige
klager, kan også ses som en præcisering af, at den retlige
interesse i høj grad er afhængig af sagsgenstandens omfang.
Sagen vedrører en banal dispensation fra en lokalplan, hvilket
ikke kan have væsentlig betydning for andre end næboende,
medens det ligger i hele planlovens system, at amters og
kommuners planlægningsvirksomhed er af betydning for en
videre kreds. Jf. Kommenteret Planlov v. Anne Birte Boeck
s. 310. Se også KFE 1994.89, note 3 og KFE 1996.250.

projektet meddelt dispensation fra visse bestemmelser
i bygge- og byplanlovgivningen, idet der som betingelse herfor
blev stillet krav om fjernelse af carporten, hvis bygge-
feltet mod Hovvej blev bebygget.

Forinden tilladelsen blev meddelt, havde Nibe kom-
mune sendt projektet til naboorientering i henhold til
bygge- og byplanlovgivningen.

Nibe kommunes tilladelse til opførelse af carporten
er påklaget til Naturklagenævnet af N der er ejer af en
ejendom beliggende cirka 500 meter fra byggegrunden.
Ejendommen Skomagergade 24 er omfattet af Nibe
kommunes lokalplan nr. 38. Lokalplanens formål er at
sikre, at det eksisterende købstadsmiljø bevares og for-
bedres. Derfor udlægger lokalplanen blandt andet area-
ler til en ny sluttet randbebyggelse.

Klageren har blandt andet anført, at placeringen af
så stor en carport på pågældende grund er en så væsent-
lig afvigelse fra lokalplanens formål, at det må kræve
tilvejebringelse af en ny lokalplan.

Klageren henviser i den forbindelse til lokalplanens
intentioner om, at det eksisterende købstadsmiljø skal
bevares og forbedres ved, at områdets karakter af bolig-
og butiksområde bibeholdes. Endvidere henviser klager
til lokalplanens bestemmelser om, at der kun må indret-
tes og opføres bebyggelse til formål, som naturligt
hører til i området, og at miljøbelastende fremstillings-
virksomhed og særligt støjende restaurationsvirksom-
hed ikke kan tillades.

Det er klagerens opfattelse, at Nibe byråd giver for
mange dispensationer og derved udhuler værdien af
planlægningen. Endelig påpeger klageren, at byggetilla-
delsens vilkår om fjernelse af carporten efter hans op-
fattelse er urealistisk.

Nibe Kommune har i anledning af klagen vedlagt et
kortbilag, som viser, at klageren er bosiddende uden for
lokalplanområdet i en afstand af cirka 500 meter fra
ansøgerens ejendom.

Klageren bemærker i den forbindelse, at han finder
kommunens oplysninger om hans bopæl for irrelevante.
Han anfører, at han som borger i Nordjyllands Amt og
Nibe Kommune kan få indflydelse på region-,
kommune- og lokalplaner og påpeger, at han som tidli-
gere amtsrådsmedlem er interesseret i både amtets og
Nibe Kommunes fremtid. Endvidere anfører klageren,
at han må være i sin fulde ret til at gøre opmærksom på
mangler i planlægningen, når han som almindelig bor-
ger er med til at betale udgifterne til udarbejdelse af
lokalplanerne.

Naturklagenævnets formand har på nævnets vegne,
jf. planlovens § 58, stk. 2, truffet følgende afgørelse:

Det fremgår af planlovens § 59, at enhver med retlig
interesse i sagens udfald er klageberettiget.

Spørgsmålet om klageberettigelse indebærer blandt
andet en vurdering af aktualiteten og væsentligheden af
den interesse, som klageren måtte have i den konkrete
tilladelse, der er påklaget. En mere ideel interesse som
borger i kommunen er således ikke tilstrækkelig.

I denne sag er der tale om, at kommunen har med-
delt en konkret tilladelse til opførelse af en carport in-
den for et lokalplanområde. Klageren er bosiddende
uden for lokalplanens område på en ejendom cirka 500
meter fra den ansøgte carport og ses ikke at have nogen
særlig tilknytning til lokalplanområdet eller nogen kon-
kret interesse i byggeriet.

På denne baggrund findes klageren ikke at have en
sådan anerkendelsesværdig interesse i sagens udfald, at
der er klageret efter planlovens § 59.

Klagen må derfor afvises.

Afgørelse af 17. august 1993 **KFE 1994.87**
Landzone – lejrplads – konkurrencehensyn (usaglige hensyn) – klageberettigelse

En landzonetilladelse til at ændre en dagrasteplads ved Gudenåen til en primitiv lejrplads med mulighed for overnatning blev påklaget af ejeren af en nærliggende campingplads og begrundet med illoyal konkurrence. Tilladelsen blev enstemmigt opretholdt med bemærkning om, at der ikke kunne lægges vægt på interesser af konkurrencemæssig karakter.(1)

Viborg Amt har den 19. november 1992 meddelt tilladelse efter planlovens § 35 til ændring af en dagrasteplads til en primitiv lejrplads på ejendommen matr. nr. ... A (ejeren af en nærliggende campingplads) har påklaget afgørelsen til Naturklagenævnet. Lejrpladsen ønskes etableret på en eksisterende kanorasteplads i Kællinghøj-Hjermindskovområdet

1. Klagemyndigheden kan næppe afvise at realitetsbehandle en klage, der alene er begrundet med konkurrencehensyn, selv om der ved sagens materielle afgørelse ikke kan lægges vægt på sådanne hensyn, jf. note 1 til KFE 1982.144, men cf. Claus Haagen Jensen i »Administration og Borger« (3. udg. 1988) f.s.v. ang. den situation, at klageren ikke af andre grunde er klageberettiget. I den gængsne sag realitetsbehandlede Naturklagenævnet klagen, skønt klageren – uoplyst i afgørelsen – drev sin virksomhed i flere kilometers afstand fra ansøgerens lejrplads, jf. også Naturklagenævnets afgørelse i KFE 1993.71.

Konkurrenceforhold indgår under tiden også i klager over (påtænkte) lokalplanbestemmelser. Som eksempler kan nævnes:

Formandsafgørelse af 5. august 1993: En kommune nedlagde forbud efter planlovens § 14 mod indretning af bodega i en bygning, der lå i et område, som i kommunen var udlagt til »centerformål, herunder butikker, restauranter, hoteller m.m.« Kommunen havde forinden foranstaltet nabohøring, og nogle omboende havde udtalt sig imod projektet. § 14-forbudet blev begrundet med, at der ikke fandtes at være basis for yderligere restaurationer i området, og at en restaurations vilde medføre ulemper for naboerne. Ansøgeren påklagede forbudet og gjorde gældende, at der ved forbudet i realiteten var meddelt monopol til en i området allerede etableret restaurant.

I afgørelse udtaltes, at indretning af en bodega på ejendommen kan hindres ved lokalplan, jf. planlovens § 15, stk. 2, nr. 8, at en sådan lokalplanbestemmelse dog ikke kan gennemføres lovligt, hvis formålet med bestemmelsen er at beskytte eksisterende erhvervsvirksomheder mod konkurrence, at et § 14-forbud derfor ikke lovligt kan have dette formål, men at det påklagede forbud var ledsaget af en videregående begrundelse og derfor ikke kunne anses for at være ulovligt nedlagt.

Formandsafgørelse af 19. november 1993: En kommune nedlagde forbud efter planlovens § 14 mod etablering af

ved Gudenåen til brug for kanosejlere, cyklistefodgængere mv. Rastepladsen er forsynet med toilet og ferskvandshane. Området er i amts naturforvaltningsplan udlagt til ferieområde. Pladsen ønskes etableret som følge af et konstateret behov for overnatningsmulighed på stedet.

Bjerringbro Kommune har anbefalet ansøgningen. A har navnlig henvist til, at der allerede findes en primitiv campingplads i området, og at den nye plads vil påføre campingpladsen illoyal konkurrence. Klageren finder ikke, der er behov for flere campingpladser i området.

Viborg Amt fastholder tilladelsen under henvisning til amts planlægning af området som ferieområde, og at den anden primitive plads, som klageren referer til, er en enstjernet campingplads beliggende i bymæssige omgivelser i modsætning til den nu planlagte plads.

en grillbar i forbindelse med en eksisterende kiosk. Den for området gældende lokalplan tillod »virksomheder, butikker o.lign. med en naturlig tilknytning til« en lystbådehavn. Havneområdet var opdelt i flere selvstændige faste ejendomme, der indtil 1991 alle ejedes af kommunen, som havde udlejet dem til en selvejende institution. Bygningerne var videreudlejet til forskellige næringsdrivende, der i forbindelse med lejekontrakten måtte indgå på en konkurrenceklausul i forhold til en eksisterende restaurant på havnen. Konkurrenceklausulen blev tinglyst som servitut, men – i forbindelse med, at kommunen i 1991 solgte ejendommen til de p.gld. virksomhedsindehavere – afløst, angiveligt ved en fejtagelse fra kommunens side.

En senere forespørgsel om, hvorvidt varesortimentet i en eksisterende kiosk kunne udvides med grillvarer, blev af kommunen besvaret med, at der planlægningsmæssigt intet var til hinder derfor. Et par måneder senere nedlagde byrådet imidlertid § 14-forbud med den begrundelse, at etablering af en grillbar ville være i strid med en igangværende planlægning for området, og kommunen udarbejdede et udkast til lokalplanforslag, hvorefter klagerens ejendom og to andre ejendomme skulle forbeholdes »butikker med konsum- og detailvarehandel og forretninger naturligt hørende til en lystbådehavn«. Under Naturklagenævnets behandling af ansøgerens klage over § 14-forbudet udtalte kommunen, at forbudet var nedlagt for at tilvejebringe et så varieret butiksudbud som muligt i lystbådehavnen samt for at undgå, at den eksisterende restaurant måtte indstilles p.g.a. konkurrence.

Ved afgørelsen blev § 14-forbudet ophævet, idet det blev lagt til grund, at forbudet og den derefter igangsatte lokalplanlægning alene havde haft til formål at erstatte den konkurrenceklausul, som kommunen ved en fejtagelse havde fået afløst fra tingbogen, og dermed at beskytte den eksisterende restaurant mod konkurrence. Forbudet havde derfor ikke været planlægningsmæssigt begrundet.

I sagens behandling har deltaget samtlige Naturklagenævnets 11 medlemmer.
Naturklagenævnet skal enstemmigt udtale:
Ændring af en dagrasteplads med toiletfaciliteter til en primitiv lejrplads på dette sted, hvor der må forventes en forholdsvis konstant brug i hele sommerhalvåret, kræver landzonetilladelse.
Ved afgørelsen af, om en sådan tilladelse bør meddeles, kan der ikke lægges vægt på interesser af konkurrencemæssig karakter.
Der findes ikke at være fremført oplysninger, der kan danne grundlag for en omgørelse af Viborg Amts tilladelse.
Viborg Amts tilladelse stadfæstes derfor.
...